

שבת קודש

פרשת
בלק

תשפ"ה

שמזעזע טובה

נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה

פנינים יקרים

בפרשתנו מוצאים אנו בגודל יקרת מעלת הדיבור, עד שחשב מאן דהו מן אומות העולם על כוחו שיש לו בדיבור, וגאוותו עמדה לו בעוכריו. אלא כח מעלת כח המדבר ניתן לבני ישראל להודות ולהלל לבורא יתברך שמו. וכך כתוב בספר **"מנחם ציון"** (ד"ת מהרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א) על הפסוק **"ויהי בנסוע הארון"**, שאמרו חז"ל שהוא ספר לעצמו ויש בו פ"ה אותיות, ועשה לו סימניות נ' הפוכה מכאן ומכאן. ירמז בזה כי ב' נו"ן כשמתחברין הם מ' סתומה (ס) סתים מכל צד, וביניהם יש פ"ה אותיות רמז לפה **"כי כל עמל אדם לפיהו"** שצריך לעמול תמיד לשמור פיו ולשונו לא מיבעיא שלא לדבר לשון הרע ושקר ח"ו, אלא אפילו דברים בטלים ודברים של מה בכך. וישכיל האדם בראותו שלכל החיים נברא פה ולשון ואין להם כח הדיבור כי אם האדם הלז, ומזה נראה שלא נברא הפה רק להודות, וצריך לסגור פיו ולשונו ולעשות בו סימניות מכל צד שלא לדבר דברים בטלים ח"ו.

"ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל", (כב ג). בס' **ארץ צבי** מבאר, עיקר עבודה של בני ישראל בעולם כדי שיהיו אור לגויים, כדאיתא (פסחים פז): **"אמר ר' אלעזר בן פדת לא הגלה הקב"ה את ישראל לבין האומות, אלא כדי שיתוספו עליהם גרים"**, וכתוב (מדרש פנחס) **"כשהקריבו בני ישראל את פרי החג הכניסו הרהורי תשובה באומות העולם"**, ולכן הם שונאים אותנו, כמו שאמר **הרבי ר' זושא זי"ע** 'לא מצאתי מלאך רע שלם שנברא מעבירה של

הבנים, הנה הוא היפך הדברים שלא בלבד שלא נתמעט, אלא אדרבא נתרבה עד למאד, והוא אומר: 'הנה כסה את עין הארץ'. **אור החיים הקדוש** (יו"ד ט"ו תמוז. זי"ע ועכ"א)

"הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ" (כב ה). סיפר כ"ק האדמו"ר **מסלונים** זצ"ל: שמעתי פעם מרבי משה מידנר זצ"ל במוצש"ק שהיתה בדיחא דעתיה ואמר בדרך צחות עה"פ הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ, שהתפללו לחדשות - נייעס שהגיעו זה עתה, שהופיע איזה עם המכסה את העיניים וטוען שאסור בכלל להסתכל וצריך להישמר מראיות אסורות... באחד מספרי החסידות מובא ווארט נפלא המוסיף עומק ונופך בעבודת הקודש של שמירת העיניים, שהרי מבואר בספה"ק שצורת הפרצוף של יהודי יש בה שמות הקודש, ולכאורה הרי לגויים ישנה גם אותה צורת הפרצוף, ואיפה הוא ההבדל? אלא הנה ספר תורה שיש בו אות אחת הנוגעת בחברתה הינו פסול, וממילא היוצא מזה שהריווח בין אות לאות הוא המכשיר ומקדש את האותיות, ומשכך גם האיברים אשר הם המרכיבים את צורת הפרצוף ומרמזים על אותיות ושמות הקודש - העיניים, אזנים, פה וכו', כמה שמשים בהם איש ישראל גבולות ומיצרים שהם כמפרידים ונותנים ריווח בין אות אחת לחברתה, כך זוכה ומתקדש ומשרה על עצמו קדושת השמות הקדושים - קדושת ה' והשראת השכינה. יוצא א"כ דבר נורא - שההבדל בזה בין גוי ליהודי הוא במעצור ובגבול, והרי לנו שככל שיש לאדם יותר את כוח

יהודי, שאינם עושים עבירות בשלימות, לעומת זאת הגוי עושה עבירה בשלימות, ולכן כשנכנסים בהם הרהורי תשובה שנגרם להם מישראל זה מפריע להם את התענוג המושלם כביכול מהעבירה וטעם מהחיים, לכן כשנתקרבו בנ"י למואב, **"ויגר מואב"** כי זה הפריע להם החיים, לכן **"ויקץ מואב"**, כדאיתא (פסחים מט): תנא רבי חייא..... גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל ונשותיהן יותר מהן, כלומר השנאה נובעת מזה שמכניס להם הרהורי חרטה, והורס להם הטעם הטוב כביכול של העבירה, לכן **"ויקץ מואב"**:

"וישלח מלאכים אל בלעם וגו' הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא יושב ממולי" (כב ה). **"צריך לדעת אומרו 'הנה' גם אומרו 'יצא', וכי לא ידוע הוא לכל העולם שיצאו ישראל, ומה גם לבלעם שהוצרך להודיעו; גם אומר 'הנה כסה' שהיה לו לומר 'ויכס' וגו'. ויתבאר הענין על פי דבריהם ז"ל שאמרו (סוטה יא.) שלשה יועצים היו לפרעה כשאמר על ישראל 'הבה נתחכמה לו', ואחד מהם הוא בלעם, והוא אשר יעץ עליהם רעה, ובכשפיו העמיד כישוף לבל יוכל עבד לברוח ממצרים (מכילתא פר' יתרו), והיה מובטח כי לעולם לא יצא עם ישראל ממצרים. ולזה שלח לומר לו: 'הנה עם יצא ממצרים', פירוש היפך הידוע, ובטל כח הכשפים, ואפשר כי בלעם היה מבטיח את בלק שלא יצאו ישראל משם עולמית, ולזה אמר לו: 'הנה - יצא'. ואומרו: 'הנה כסה את עין הארץ', נתכוון גם כן נגד מה שיעץ עליהם במועצותיו הרעים, למען ענותו למעטם, גם להרוג זכוריהם ולשחת**

המעצור, כך הוא יותר יהודי! (יין ישן בלק תשע"ט)

בלק רצה לבטל האסיפה

"אולי אוכל נכה בו" (כב ו). אחד מיסודי החסידות היא, להתאסף ולהתוועד, ומתוך כך לבוא לאהבת הזולת בצורה נעלית. לכן נהוג היה אצל חסידים להתאסף לסעודת מרעים ו'שבת אחים' וכיו"ב, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות, ההתאספות החיצונית מביאה לידי אהבה פנימית. ואכן מקום גדול תפס בחסידות ווארקא אהבת רעים. חבורות חבורות מהחסידים אכלו ביחד, שתו משקים בכל הזדמנות והזדמנות, ישבו ישיבת קבע ודברו דברי תורה

נפש עבור חבירו והכל היה לשם שמים, עכ"ד. **"אולי אוכל נכה בו"** ראה בלק כי אם שלשה מישראל יושבין ואוכלים יחד מבטלין כל הקסמין וכל הכשפים, לזה שלח לו אולי 'אוכל' נכה בו, אוכל תיבת אוֹכֵל ולשון אכילה, היינו אולי תראה עצה שנחסר מהם דבר זה מה שהם אוכלים יחד, כי בלעדי זה שנינו לא נפעול כלום לא אתה ולא אני, כי באכילתן יחד המה מבטלין הכל. (ישרש יעקב נאדרעזין, פר' בלק)

"וישם ה' דבר בפני וגו' (כג ה). וז"ל ה"אור החיים": מקרא זה כבר קשטוהו ראשונים בפירושים ודרשותם, ומקום הניחו לנו בו. ונראה כי לפי שרצה ה' לגלות עתידות ודברים נפלאים מהטובות אשר יגיעו לישראל, ורצה שיתגלו על ידי בלעם נביא האומות לפרסם מעלת עם קדושו לפני כל האומות (ואמר) [ואשר] תבאנה לישראל מהטובות באחרית הימים וכליון האומות על ידי ישראל לבסוף, וידעו האומות מפי נביאים הדברים ככתבם להרבה תועלות הנמשכות לישראל נגלים ונסתרים, ולפי שאדם זה הוא אדם מובהק בכיעור ותיעוב ושיקוץ לא תנוח עליו הרוח הקדושה המגדת העתידות, גם הדברים מצד עצמן דברי קודש הם ולא יחנו בגוי טמא, לזה נתחכם ה' לעשות תיקון לדבר קדושה לבל תעבור במבוי מטונף ועשה מחיצה בין כח המדבר והדיבור עצמו ובין פי חזיר, והוא מאמר וישם ה' דבר אחד בפני בלעם הציע כח אחד שיכול להתמצע בין שניהם ובזה נעשה פי בלעם גבול בפני עצמו והדבר מפסיק לגבול כח המדבר והדיבור.

"לא הביט און ביעקב" (כג כא). אמר ה'פני מנחם מגור זי"ע (ר"ה תשנ"ג) 'לא הביט און ביעקב', עין טובה כוללת ב' דברים, לראות בעין טובה בטובתו של חבירו, ועין טובה שלא להסתכל בראיה שאינה ראויה, ולא די להישמר מעבירה או הרהור, אלא אפילו מהצצה חטופה במה שאין צריך. העולם מפרשים "לא הביט און ביעקב", אפילו הבטה שאינה טובה היא און ביעקב:

ומוסר וחסידות, וגדולת רבותיהם דרכיהם ומעלותיהם. וכדאי לצטט דברי החסיד **ר' הערשל מקינצק ז"ל** (קובץ היכל הבעש"ט גליון טו) שהסתופף בצל כ"ק **אדמו"ר הצעיר מווארקא זי"ע** וכה היא לשונו באחת מכת"י: בין קאצק לווארקא היו חילוקים, בקאצק בחרו בתורה בהתבודדות, ובווארקא בחרו להיפוך - רק בהתחברות בידידות ואהבת רעים וכדומה, וממש אין לשער גודל האהבה והידידות וההתקשרות שהיה בין חסידי ווארקא, אף שמתנגדיהם אמרו עליהם 'ווארקא פיאקוס' כי שתו גם יי"ש. הנה באמת לא שתו, רק כשאכלו יחד בלילה ארוחת ערב הנקראת 'וועטשערע', אז מגודל הידידות שתו יי"ש ורקדו ושמחו ביחד, וכל חסיד היה לו באמת מסירת

קול מבשר

נבואת בלעם על משיח וישועת ישראל

ברמב"ם (הלכות מלכים פרק יא הל' א)... בפרשת בלעם נאמר, ושם נביא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד, שהושיע את ישראל מיד צריהם, ובמשיח האחרון שעומד מבניו, שמושיע את ישראל באחרונה, ושם הוא אומר "אראנו ולא עתה" זה דוד, "אשורנו ולא קרוב" זה מלך המשיח, "דרך כוכב מיעקב" זה דוד, "וקם שבט מישראל" זה מלך המשיח, "ומחץ פאתי מואב" זה דוד, וכן הוא אומר "ויך את מואב וימדדס בחבל", "וקרקר כל בני שת" זה המלך המשיח, שנאמר בו "ומשלו מים עד ים", "והיה אדום ירשה" זה דוד, שנאמר "ותהי אדום לדוד לעבדים" וגו' "והיה ירשה" וגו' זה המלך המשיח, שנאמר "ועלו מושיעים בהר ציון" וגו'.

ואי מהרה"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע"א, (לקט אמרי קודש, בעלזא, בלק, תרצ"א ס"ב, תשי"ג ס"ב). ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים, גדר מזה וגדר מזה" (כב, כד). פירש רש"י ז"ל במשעול כתר גומו בשביל וכו'... דהנה רש"י ז"ל אומר לקמן (כד, יז) דרשע הזה אמר "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב", היינו שגם הוא היה מודה

על הגאולה העתידה, ועתידין ישראל להוושע, רק לא רצה זאת להודות, שגם תיכף יכולים ישראל לצאת מחשכות לאור גדול, ומשיעבוד לגאולה. דהנה אאמו"ר [מהרי"ד] ז"ל אמר בשם אא"ז [מהר"ש] ז"ל על מה שאנו אומרים בערב שבת קודש לפני תפלת מנחה בתפילת רבון העולמים, "שתרחמני עוד בגלותי לגאלני", ודקדק מהו הלשון "עוד בגלותי", דהוה ליה למימר "שתרחמני לגאלני", ותירך, דהנה כשהשי"ת יעזור בגאולה העתידה, אז יהיה הכל בתכלית השלימות, אבל אנו מתפללים שאף גם בהיותנו בגלות יושפע עלינו מהגאולה שהיתה ומהגאולה העתידה לבא, שנגאל מפגעי נפשנו כל אחד במה שצר לו, ונוושע בכל הישועות אשר אנו צריכין... וזהו כוונת רש"י ז"ל באומרו "בשביל", היינו מפני שבביל הוא פתוח משני צדדים, כן אנו מבקשים מאת השי"ת שישפיע עלינו בגלותינו משתי הגאולות, היינו מהגאולה שהיתה ומהגאולה שלעתיד לבא, שגם עכשיו יושיע לנו השי"ת מכל הצרות. ונזכה לתשועת עולמים ברחמים גדולים במהרה בימינו אכ"ר.

סוד הענין דביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע

דברים נוראים כתב ר' צדוק הכהן מלובלין (רסיסי לילה אות מד) וז"ל מתוך דבריו: וזהו כל ענין פרשת בלק לברר ענין זה מעלת ישראל על אומות העכו"ם אף אותן רשעי ישראל שאין להם חלק לעולם הבא כלל שהם כופרים בתורה וכו' ואין להם שייכות למשה רבינו ע"ה שהוא הדעת דישראל מצד חיבור לבבם להשם יתברך והם ניתקו מעצמן זה. ולכן לא נאמרו דברים אלו על ידי משה רבינו ע"ה רק על ידי בלעם. ואמרו בבבא בתרא (יד ב) משה רבינו ע"ה כתב ספרו ופרשת בלעם וכו' נראה מזה כאילו פרשת בלעם הוא חוץ מהתורה. והיינו דהתורה נקראת תורת משה וספרו שהוא השגת חכמתו אבל פרשת בלעם אין לו שייכות לחכמת משה רבינו ע"ה שהוא מדבר מאנשים שכפרו בתורה וכו' אבל הם בדרגא דבלעם יודע דעת עליון שהדעת דרגא דמשה רבינו ע"ה התקוע בכללות ישראל הוא אצלם עליון ולמעלה מהשגתם בעמקי לבם בהרגשת הלב רק בידיעה בעלמא וכו'.

...וכל נפשות ישראל הם מאותיות התורה כנודע ונפשות הכופרים והמשומדים הם מאותיות שבפרשה זו שאף על פי שנראה שהוא חוץ לתורת משה מכל מקום גם הוא מכלל התורה ממש ואין שום הבדל בין פרשה זו לפרשת שמע ישראל.

ואמרו (ברכות יב ב) דביקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע היינו לכוונה זו שאף פושעי ישראל בכלל אחדות האומה ויש להם חלק בה' אחד ונבדלים מעמים כאמור... ופרשת בלק שהוא גילוי קשר ישראל להשם יתברך אף המורדים ופושעי ישראל...

ושם של כל סדרה שבתורה כפי מה שנהגו ישראל לקרותה הוא המכוון של כל הסדרה על דרך שאמרו בשמות בני אדם וכל השמות דלשון הקודש שהוא שורש החיות דאותו דבר. מסתמא כן גם בשמות ספרי הקודש כולם וכן בשמות פרשיות התורה. וזהו שורש התגלות אור זה הסמון ברשעי ישראל על ידי כח בלק שהוא כח הרדיפה דאומות העולם להיות כישראל ולגרש ישראל מכיסוי עין הארץ. והתגלות כח זה באומות העולם הוא רק על ידי רשעי ישראל שחוטאים כל כך עד שנראה שאיבדו חלק עולם

הבא ונתגרשו מארץ העליונה על ידי זה צומח כח אומות העולם לטעון שגם הם כן. ועל ידי זה עצמו מתברר ומתגלה מעלת אותן רשעי ישראל ואור הרשימה שלהם...

מחמת אהבת ה' את ישראל

ואלו דברי החתם סופר בתורת משה פרשת כי תצא (ד"ה ולא אבה) על הפסוק (דברים כג, ו): "ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפוך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלוקיך": הנה הקב"ה היה יכול להניח את בלעם לקלל, ואפילו הכי היה יכול להפך קללתו שלא תתקיים, ולא עוד שהרי חז"ל אמרו (עיין בראשית רבה ס, יג) שלא נתקיים ברכת בלעם וברכת לבן עד אחר זמן מרובה שלא יאמרו מברכתו של אותו רשע נתברכו, ואם כן היה לו להניח לקלל כרצונו. אלא מצד אהבת ישראל שכן דרך אוהב שאינו יכול לשמוע קללת אוהבו. וזה שאמר ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם, ולכן ויהפוך. ולזה מסיים הכתוב כי אהבך ה' אלוקיך.

עוד בענין זה, אמר הרה"ק רבי יהודה הורוויץ מדזיקוב זצ"ל בשם הגאון מהרש"ם מברעז'אן זצ"ל (מובא בהקדמתו לספרו "גילוי דעת" על הל' טריפות, הנקרא בשם שערי שלום אות ז) לפרש הפסוקים, דהנה טבע העולם הוא כאשר אדם רוצה לעיין בספר או באיזה כתב, אם מחזיק את הדף במרחק מה מעיניו יוכל לקרוא היטב. אך אם נותן את הספר סמוך לעיניו ממש לא יצליח לקרוא את הכתב. ובזה פירש המהרש"ם "לא הביט און ביעקב" שהקב"ה אינו מסתכל בעונותיהם של ישראל, והטעם כי "ה' אלקיו עמו", דבגלל שהקב"ה סמוך כל כך אצל ישראל, על כן כביכול אינו יכול לראות חטאיהם. (מפי ספרים וסופרים - פרקי אבות ח"ב עמ' קצו הע' מח):

"אוי מי יחיה משמו אל" (כד כג). בספר אמרי פינחס (קאריץ) הביא: אמר [מוהר"ר רפאל ז"ל בשם הרב ז"ל] על מה דאיתא בכתבי האריז"ל (ספר הליקוטים עה"פ) על פסוק אוי מי יחיה משמו אל, כי הרשע ציער את עצמו על מה שרואה דקרח יבוא לתיקון, מאחר דיצא שמואל ממנו, אבל הוא לעצמו לא ראה שום תיקון, לכך

פינת יקרת

יש. להבין מדוע רמזה האתון דוקא למצוה זו דרגלים וי"ל דאיתא (יומא כא.) בשעה שישראל עולין לרגל עומדים צפופין ומשתחוים רווחין, והיינו משום שהגיעו לבחי' התפשטות הגשמיות כ"ע, השתחוו רווחין כי, הרוחניות אינה תופסת מקום. אבל בבלעם כתיב "ותלחץ רגל בלעם אל הקיר ויוסף להכותה", הרי שבלחיצה קטנה חרה כי אפו הכאיבה לו ברגל הגשמית וזה. שהוכיחו האתון: אתה שהנך מגושם, כ"כ לחיצה קטנה אל הקיר הכאיבה עד כ"כ לך שהכיתני, אתה מבקש לעקור אומה שחוגגת ג' רגלים, היינו שזוכין להתפשטות הגשמיות, דאף שעומדים אז צפופין הלא משתחוים רווחין.

"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (כד, ה). מובא בס' יגדילתורה: שמעתי מה הטעם שמתחילים כל יום את תפילת שחרית בפסוק זה שבלעם אמר. אלא כשיהודי בא להתפלל, מיד קמים נגדו כתות מסטינים ומפריעים, בלבבלו בתפילתו. על זה מרמזים להם, לא יועיל לכם כלום, שהרי בלעם רצה לקלל ולבסוף הפך הקב"ה הקללה לברכה. אם כן גם אתם לא כדאי לכם להתחיל... כי הכל יהפך בעזה"י לברכה, אכ"ר:

באהבת ישראל (וויזניץ, ליקוטים) מה עשיתי כי לך הכתני זה שלוש רגלים, ובפרש"י רמזה לו אתה מבקש לעקור אומה שחוגגת שלוש רגלים

לא מבין. מי כמוך יודע מה זה לילה חורפי קשה, כמה קשה לפרוץ לבית סגור ומסוגר, אני ממש מוסר את עצמי, ועד שאני כבר בפנים מאותו רגע חיפוש הארנק של בעל הדירה כל כך קשה, חיפוש בחורים ובסדקים מתוך פחד ואימה עד כי רק אנשים בודדים מסוגלים לעמוד בפחד כזה. פחד ומתח...

ואילו הייתה לי רוח הקודש הרי הייתי יודע היכן טמונה הכספת ופונה ישר אליה וחוסך את כל הצער החולף על ראשי... ואז סיים **הסבא מנובהרדוק** ואמר: אותו דבר בלעם, הוא זוכה לדבר עם הקב"ה, הוא זוכה שהקב"ה שם לו את דבריו בפיו, הוא זוכה לנביאות לרוח הקודש! אבל מה הוא עושה עם זה? מקלל! מנסה להרוויח כסף בכל מיני דרכים וערמוניות, ובמקום לנצל את הנבואה ששרתה עליו, הוא הולך ומוכרה בנזיד עדשים, כאותו גנב שהולך להתפלל להקב"ה שיהיה לו רוח הקודש!... ואם תהיה לו רוח הקודש מה הוא יעשה בה, שטויות! וכמה מוסר השכל אנו צריכים ללמוד מכך לנצל את כוחותינו וללמוד משהו מאותו טוב שהקב"ה משפיע עלינו... ולא ללכת בדרכי בלעם שכבר זכה להשראה מלמעלה, אבל לא ידע לקחת אותה לכיוון הנכון:

ויקם בלעם בבוקר ויחבוש את אתונו (כב, כא). מסופר על הרה"ק **"השר שלום"** מבעלזא זי"ע שהיה הולך לישון, ובאמצע הלילה היתה שומעת הרבנית את הגוי עוסק בקרדומו, מייד העירה את הרה"ק, שהיות והגוי כבר קם לעבודתו, ק"ו בן בנו של ק"ו שהוא כבר צריך לקום לעבודת בוראו.

והנה יום אחד קם האדמו"ר לפני שהתחיל הגוי לעבוד, ובאותו היום מת הגוי. והסביר הדבר כל זמן שהגוי היה מעיר אותי לעבודת בוראי היו צריכים לו לעבודת ד', כי מאויבי תחכמי, אבל בו ברגע שאני כבר לא צריך להגיע אליו, אז נגמר תפקידו ומת.

"ויפתח ה' את פי האתון וגו' ותאמר האתון אל בלעם: הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה" וגו' (כב, כח-ל).

אמור **מאיר** אתה מנין לך הדבר מדברי התוה"ק, ומיד אמרתי ע"פ מאמר **רשב"י** במדרש (בראשית רבה פ' וישלח לג, יד) וז"ל: אמר רשב"י הלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב אלא וכו' א"כ לפי"ז אם ההלכה היא כי עשיו שונא ליעקב ע"כ אם היה הערל מרחק אותנו היה עושה כהלכה ואזי ראוי לומר עליו "ערליכער גוי" אבל הערל הזה אשר קירב אותנו בכל מיני קרבות עשה שלא כהלכה א"כ ראוי לומר עליו "אומערליכער גוי" כי עשה שלא כהלכתו, ואמר רבינו שהצדק אתי ע"כ, ובזה תירץ הרה"ק **רבי מאיר** על מה ולמה נקרא שם הסדרה "בלק" ע"ש רשע, אלא לפי שבלק היה ערליכער גוי ששנא לישראל שכרו בצדו להקרא סדרה שלימה על שמו.

"ויאמר אלקים אל בלעם..." (כב יב). סיפר המגיד **רבי יעקב גלינסקי** זצ"ל: כשהייתי בנובהרדוק היה מסביר **הסבא מנובהרדוק** זי"ע את עניינו של בלעם, כך: היה פעם שמש נאמן שניקה את בית המדרש בשעת לילה מאוחרת, לאחר חצות. והנה, לפתע, הבחין כי הגנב של העיר נכנס בשקט בשקט לבית הכנסת. הגנב לא הבחין בו. השמש התכופף מיד מתחת אחד השולחנות להביט בעקבותיו ולתפוס אותו בגניבתו "על חס", אחת ולתמיד!... ואז רואה השמש, והנה הגנב ניגש לארון הקודש, מנשק את הפרוכת ומתחיל לבכות!!!

השמש לא הבין מה קורה כאן, מה קרה לגנב שהגיע לארון הקודש, אולי הגנב הניח בבית ילד חולה ושמא קרה משהו אחר. המתין בסבלנות לשמוע מה בפיו אלו בקשות ישמיע, והנה הוא שומע: "ריבונו של עולם! ריבונו של עולם! תן לי רוח הקודש!" יותר הוא לא הצליח לשמוע...

אחרי שעזב את ארון הקודש, לא יכול היה השמש להתאפק, יצא מהמחבוא ודילג אחריו, פנה אליו בחשיכה: ר' יהודי, אף אחד לא נמצא כאן, רק אני ואתה, שמעתי שהתפללת, אנא, תסביר לי, מה התכוונת בבקשותיך? תאמר לי את האמת, האם השתגעת וכי רק רוח הקודש חסרה לך?... מה קרה לך ידידנו הגנב?... ענה לו אותו גנב: איי! מה אתה

ציער את עצמו. הרי לך דנרמז שמואל בב' תיבות אלו. ואמר באופן זה כאשר יבואר: ונקדים מה דאיתא בספר **עשרה מאמרות** (תיקון דין, ח"א פ"ג) הטעם דעיקר התשובה הוא הוידוי, שהוא מודהבקנס ומודה בקנס פטור (בבא קמא עה.) ע"כ. ודבריו אין לאוקומי אלא אליבא דרב אבל אליבא דשמואל אין מועיל הוידוי מטעם מודה בקנס, דאיתא **בזה"ק** (ח"ב קז, ב) עיני ה' משוטטים בכל הארץ (זכריה ד) דאית מלאכים דמשוטטים בכל העולם ורואין מעשה בני אדם וכשבית דין העליון דן את האדם המה מעידין מעשה בני אדם, נמצא דיש עדות על מעשה בני אדם, ואיתא בגמרא דבבא קמא (סו) מודה בקנס ואח"כ באו עדים רב אמר פטור ושמואל אמר חייב, נמצא הוידוי מועיל לדעת רב, אבל לדעת שמואל שאמר מודה בקנס ואח"כ באו עדים חייב אינו מועיל הוידוי, וחייב מיתה אם חטא רח"ל. וזה שאמר בלעם אוי מי יחיה משמו אל (אותיות משמואל), בשלמא לדעת רב יש לו תקנה בוידוי אעפ"י שחטא, אבל לשמואל אינו מועיל, ואדם אין צדיק בארץ אשר יעשה וכו', א"כ מי יכול לחיות בלא חטא וד"ל.

עובדות צדיקים

ערליכער גוי

בספר **"דברי מאיר"** פ' בלק מביא מה שסיפר הישיש **ר' יוסף בן ברוך** ע"ה ששמע מהרה"ק **ר"מ מפרימישלאן** זי"ע שסיפר שפ"א הלכנו אני וחברי יחד אל רבינו **הר"מ מקרעמניץ** זי"ע ופתאום מטר נורא נתן עלינו על הדרך ונתחזק הגשם בכל רגע וחפשנו איזה בית ליכנס בו עד כי ברוב הליכה מצאנו בית אחד ונכנסו בתוכו, ומצאנו בו עכו"ם אחד יושב בתוך הבית, והתחלנו לחזור לאחורנו,

ויצא אחרינו העכו"ם ובקש אל נא תעברו ממני בלי לינה ונתן לנו לינת לילה טובה מאד, ובבוקר השכמנו לדרכנו ובשעת הליכה נפלה מחלוקת ביני ובין חברי כי חברי אמר "דאס איז איין ערליכער גוי" ואני אמרתי כי אינו נכון לומר רק "איין אומערליכער גוי" ונשאר הדבר כי נשאל את רבינו ועם מי שיסכים רבינו כן יקום, וכאשר באנו לקרעמניץ לרבינו אמר אלי

כל אשר ראו עיניו ושמעו אוזניו. כך היה מנהגם כמה וכמה שנים.

שנה אחת נפל הגורל על 'עם-הארץ' אחד, ואחר כמה שבועות כשחזר עשו עמו כנהוג אסיפה כללית, והגיעו כולם לשמוע בדחילו ורחימו את אשר היה בחצר הקודש, ואותו אדם סיפר מרישא ועד גמירא כל אשר היה שם, ובין הדברים סיפר שהצליח לשמוע דיבור אחד מתוך כל השמועס שנאמר בסעודה שלישית, שהרבי אמר "פתחו לי פתח כפתחו של בלעם", ע"כ.

המה שמעו כן תמהו, מה פשר המאמר הלזה, וחשבו שבוודאי עירוב פרשיות שנו כאן, והרבי דיבר על ענין בלעם ועל ענין פתחו של אולם והוא עירב ובלבל ביניהם. אך באותו מעמד נכח גם רב העיר הרב **רבי וולף בער** זצ"ל, שהיה עוד חסיד בקאצק, ואמר שמסתמא כוונת הדברים כך היא, שהנה אמרו חז"ל (ילקוט בלק רמז תשע) 'וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל' (פרשתן כד, ב), מה ראה, ראה שאין פתחיהן מכוונין זה לזה, אמר ראויין הללו שתשרה שכינה עליהן. וביאר שעומק ענין 'אין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה', הוא על פי מה שאמרו חז"ל (שהש"ר ה, ב) 'אמר הקדוש ברוך הוא לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו'. **ובחומת אנך** להרב **החיד"א** (הושע יג, ט) גרס 'כפתחו של אולם'.

וזה מה שראה בלעם שאין פתחיהם מכוונים - היינו שאין הפתחים מכוונים בשיעורם, כי בני ישראל פותחים רק פתח דק וצר כל כך כחודה של מחט, וכנגד זה פותח להם הקב"ה פתח גדול כל כך כפתחו של אולם, שנכנסים בו עגלות וקרניות, וזהו עומק הכוונה במה ששמע אותו עם הארץ "פתחו לי פתח כפתחו של בלעם", היינו שהקב"ה רוצה באמת שיפתחו לו אפילו פתח זעיר כזה כמו שראהו בלעם, ושתבוא על פתח זה התמיהה של בלעם ושל כל שונאי ישראל היאך זה שהקב"ה אינו מכוון את שיעור פתחו כנגד הפתח הקטן של התשובה. זה מה שנדרש מאתנו בסך הכל: התגברות קטנה, פתח כחודו של

להכניס אצלו אף אחד, ובזאת רימזו לאלו שבאו לדבר סרה על מקורבו, שגם הם אינם ראויים להיכנס אצלו, רק מחמת שאינו רואה דבר רע בישראל יכולים ליכנס:

"לא הביט און ביעקב"... פעם ביקש אדם אחד מרבינו **הישמח ישראל** זי"ע, שיקלל את איש אחד שימות רח"ל, ורבינו הקדוש נבהל מאוד ואמר: "רצונך שאקלל את היהודי חלילה", והשיב האיש: "הלא הוא מחלל שבת בפרהסיא ואוכל חמץ בפסח, רק זאת בלבד כי בשם יהודי מכוונה!" ורבינו הישמח ישראל ברוב סבלנות אמר לו: "בוא ואסביר לך. ידוע תדע שנשמת ישראל היא קשורה בשורשה, כד"א 'נצר מטעי', ולזה יש בתורה ששה ושלשים כריתות, כי לכל נשמה יש ל"ו מיתרים שבהם קשורה ומקושרת בשורש העליון, וכשאדם עובר על כרת אחד ר"ל אזי נכרת משורש אחד למעלה, וכמו"כ בכל כרת ח"ו עד ח"ו כשעובר על כל ל"ו הכריתות אזי נכרת לגמרי ח"ו ועבר ובטל מן העולם ואין לו תקומה כלל לא בזה ולא בבא ח"ו". "וזאת ידוע כי האיש הזה לא עבר על כל הל"ו כריתות, כי לא פיסם את הקטרת ולא סך עצמו בשמן המשחה וכדומה, וממילא הוא מקושר עוד בשורש העליון, ואיך אקלל אותו".

(תפארת ישראל, אות רנו)

"וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו"... (כד ב). סיפר יהודי נאמן, משרידי מחנות המוות, בשמו הטוב **הר"ר לייביש רייך** ז"ל, שהתגורר לפני המלחמה בעיירת אוז'רקוב, שהיתה מלאה בחסידים ואנשי קודש, וסיפר לו אביו שבזמן השפת אמת זי"ע חיו שם הרבה חסידי גור, וכמו בימים ההם רובם המוחלט היו עניים מרודים, והנהיגו אצלם שבמשך כל השנה אספו כל הקהל כסף עבור נסיעה לרבע השפת אמת אחת בשנה, ומכיון שלא היה די במעות הללו אלא כדי נסיעה אחת, קבעו על פי גורל מי יסע, והנוסע לקח עמו את כל הקוויטל'עך והעלים על שולחן השפת אמת אשר לפני ה', והיה נשאר שם עד אחר השבת, ואח"כ היה חוזר ומספר את

מסופר על **רבי אייזל חריף** שהשתתף באסיפה חשובה של עסקני הציבור בעירו, שרבים מהם היו הדיטות שעלו לגדולה, ונאחזו בקרנות ציבורית, בזכות ממונם. משהתחילו להתווכח, החלו לנגח בינם לבין עצמם מי הוא יחסן יותר גדול, והיה כל אחד מתפאר בייחוס שלו, בערכו ובעושרו, עברה שעה ארוכה ולא הספיקו לדין בשום ענין העומד על הפרק, מחמת הוויכוחים וסיפורי הייחוס. עמד רבי אייזל חריף על רגליו ואמר: רבותי, אספר לכם מעשה, פעם אחת באו החמורים לפני בית דין של מעלה וטענו, רבוננו של עולם, למה נשתנו מכל בהמה וחיה? החיות, אין להם בעלי בתים שמשעבדים אותם, המה ביער, ואין האדם שולט בהם, והן מוצאים פרנסתם בכבוד, בלא הכנעה. הבהמות, אמנם הן נכנעין תחת יד בעליהם, אבל מזונותיהם נתונים להם בשפע. אבל אנו החמורים, אין לנו מנוחה לא ביום ולא בלילה, עובדים עמנו כל מיני עבודות הפרך, ולא עוד, אלא שכל עצמנו אין אנו אלא שם גנאי לשימוש בני אדם, אם גזירה הוא מלפניו, נקבל, אבל ינתן לנו, לפחות, כח הדיבור, למען נוכל לדבר ולתנות צרותינו וכאבנו, לבקש רחמים אצל הבעלים שלא ישתעבד בנו כל כך. נתקבלה בקשתם, ולאתנו של בלעם, חמור החמורים, חמור החשוב ביותר, ניתנה רשות הדיבור, והנה אחרי שאתון זה ספג מכות שלוש פעמים, מה עשה? התחיל לדבר בעניני יחוס: הלא אנכי אתונך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה וגו'. כיון שראו בשמים כן, אמרו: יפה שתיקה לחכמים, כל שכן לחמורים, ולקחו מהם כח הדיבור...

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" (כג, כא). פעם נכנסו כמה חסידים אצל הרה"ק **רבי יצחק מנעשכ"ז** זצ"ל, וסיפרו לו על אחד ממקורביו שעשה דבר עוולה אשר לא יעשה, וביקשו ממנו שיוכיחו על כך ויפסיק מלקרבו. אמר להם **רבי איציקל** שהוא בחר ללכת בדרכי הקב"ה דכתיב ביה "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" שאין הקב"ה צופה ומביט על עוונותיהם של ישראל, כי אם היה רואה ומסתכל גם על מעשיהם הרעים של אנשים לא היה יכול

מחט, ומשם ה'סייעתא דשמיא' כבר תגיע! (יין ישן בלק תשע"ט)

להלן מעשה צדיקים מבעל האור החיים הקדוש לרגל ט"ו תמוז יומא דהילולא קדישא דיליה זיע"א. מובא בספר **חוטים המשולשים** (מונטריאול קנדה תש"ד), כי הגה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין** זצוק"ל שמע סיפור זה מזקן בן תשעים ששמעו **מהחיד"א** זי"ע ששמע מרבנו (האור החיים זי"ע"א) עצמו. שנה אחת בחודש טבת **ורבנו חיים בן עטר** זיע"א חולם חלום ובחלומו רואה הוא כי גזירה חמורה נגזרה על בני

ישראל הדורים באחת ממדינות הים בכה רבנו התפלל וצם ימים רבים לביטול הגזרה המרה באותה מדינה התגורר מלך אדיר שהיה בקי בחכמת המזלות יום אחד עלתה במחשבתו לבדוק אם יש מי שנולד באותה שעה ובאותו מזל כמוהו ואכן לאחר שבדק באצטגנינות גילה כי ישנו אדם כזה והוא רבי חיים בן משה ממשפחת בן עטר הדר בעיר פאס שבמרוקו אותו מלך השתומם על כך שבן גילו יהיה דווקא יהודי והחליט לנסוע לפאס על מנת להכיר את בן מזלו קרא לכל שריו והודיע להם כי על מנת להשתלם במדעי המלוכה החליט לצאת למסע בן חודשיים בממלכות השכנות ולאחר מכן ישוב אל כס ממלכתו ובינתיים משנהו ימלא את מקומו כאשר אמר כן עשה החליף את בגדי מלכותו

לבגדים פשוטים לקח עימו עבד אחד מרכבה רתומה לשני סוסים ויצא לדרכו לאחר מסע בן כמה ימים הגיע לעיר פאס ושם חיפש ומצא את ביתו של רבנו רבנו עצמו שהיה אותה עת מחוץ לבית ולשאלת המלך השיבה הרבנית כי ישוב לאחר חצות היום בינתיים המתין המלך בביתו של רבנו כשהוא מתבונן סביבו בתימהון האמנם בן מזלו חי בעוני שכזה בינתיים הגיע חצות היום ואל הבית נכנס אדם עני הלבוש בבגדים דלים ובראותו את אורחו השתחוה אפיים באומרו אדוני המלך בוא ברוך ה' ומדוע תקראני מלך שאל האורח בפליאה ורבנו השיבו כי עם כל אדם מתהלך מלאך לשומרו ולפי מדרגתו של אותו שר של מעלה המתלווה אל כבודו לשומרו הבנתי כי מלך הוא ועתה ספר לי פנה רבנו אל

ושבת שמה

נגדך העומד להפיל עליך תרדמת העיפות. לזאת תזכור למחות את זכרו, ועסק בלעם היה להשטין עליהם בקטרוגים, רק הקב"ה מאהבתו אותם לא אבה לשמוע לו, וזהו למען דעת צדקות ה'. וכמ"ש לא בצדקתך וגו'. כי מאהבת ה' אתכם, כי מחמת אהבתו ב"ה אינו יכול לשלוט שום קטרוג, כי אין שייך קטרוג רק מצד המעשים, אבל מצד האהבה שבחר ה' בנו, ע"ז אינו שולט ח"ו שום קטרוג, כדכתיב ולא אבה וגו', כי אהבך ה' אלקיך, וזהו ע"י קדושת שבת, כי אות היא וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם.

משל בלעם ועמלק דומים למלך שהיה לו שר אחד שהיה אוהבו ביותר. ושאר שרי המלך היו להם קנאה גדולה ע"ז. ובא שר אחד בחלקלקות לשונו לדבר על לב השר אוהב המלך להכניס בלבו קרירות עבדות המלך. לרשל אותו מאהבת ועבודת המלך. והמלך ברוב חכמתו הרגיש בזה. והזהיר את האוהב שלו לבלתי ישמע עצת המסית והמקרר אותו מעבודתו.

אי' בשם **הלב שמחה** מגור, שבכל ברכותיו של בלעם לא הזכיר את השבת, כי שם אין לא נגיעה כלל, והוא מיוחד לבני ישראל.

וכתב בספר **תורת אמת** (מהרה"ק רבי לייבל אייגר). בהפטרה עמי זכר נא מה יעץ וגו' למען דעת צדקות ה', הסדרה הזאת היא השביעית מס' במדבר, הרומז לשבת אשר הוא שרש הזכירות, כמ"ש זכור את יום השבת, וכמבואר במד"ת (פרשת תצא). כאן זכור, ובשבת זכור, משל למה הדבר דומה כו'. ע"ש. וזה גם כן כאן ענין זכירה הזו בהפטרה לסדרה השביעית נגד יום השבת. כי עסק עמלק ובלעם היה רק להטיל שנאה ח"ו בין ישראל לאביהם שבשמים, רק עסק עמלק היה לאייב את ישראל ע"י עיפות והתרשלות שהטיל עליהם, אחרי שיצאו ממצרים ביד רמה ובחשק נמרץ, כמ"ש וזכרתי לך חסד נעורייך וגו' לכתך אחרי וגו', בא עמלק והטיל עליהם התרשלות ועיפות ולזה הצווי מזה תמחה וגו'. ולזכור תמיד כי יש

ולמחות זכרוננו מעל לבו לבל יעשו שום רושם. ואח"כ יעץ אחר ברשעתו לקטרג לפני המלך על האוהב שלו בקטרוגים. אכן מרוב אהבתו לא אבה לשמוע דבריו. כן יעזור לנו השי"ת לעולמי עד לסתום פיות מסטינו ומקטרגינו. ואהבתו ב"ה אל יסיר ממנו לעולמים:

• • • • •

מי מנה עפר יעקב, **הבעש"ט** זי"ע ראה גם בעפר יעקב, במעשיו הגשמיים, קדושה ואצילות, את המנהגים הנהוגים בישראל גם במאכל ומשתה כמו המאכלים המיוחדים לשבת והמאכלים המיוחדים לכל מועד וזמנים ידועים המנהגים בכל תפוצות ישראל, הראה כי מרומזים בהם ענינים רמים ונשאים, מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל הוא ניער אותם מעפרם ופשט מהם לבושם הגשמי, והראה בהם את הניצוץ הקדוש הצפון בהם, ואיך מנהג ישראל הוא תורה. (ילקוט משה, בלק)

אורחו מדוע טרחת לבוא אלי מארצך והמלך השיבו שראה באצטגנינות שבן גילו ומזלו הוא ולפיכך הסתקן להכירו אך פלא בעיני המשיך המלך מדוע חי אתה בעוני מחפיר שכזה ואילו רבנו השיב בפשטות גדול אני מהמלך כאשר צחק המלך כשהוא מחווה על העוני והדלות בו שריו רבנו הוציא רבנו מראה ואמר למלך הבה ונתבונן בתוכה הביט המלך במראה והנה מפת העולם לנגד עיניו ורבנו שואלו אם יוכל למצוא במפה את ארץ מלכותו אם אתבונן דקה קצרה אמצאם השיב המלך אך רבנו הורה לו להסב את פניו אל הקיר ואחר כך להתבונן במראה שוב והנה כאשר הסב את פניו מהקיר והנה במראה רק מדינות מלכותו עתה יסב המלך את פניו שנית ואראהו את עיר המלוכה בפרוטרוט המלך עשה כדבר רבנו ואז נגלה לנגד עינו ארמונו המפואר התבונן ביתר עיון והנה מחזה מבעית לנגד עיניו המשנה למלך יושב בחברת גדולי המלוכה ופורט באוזניהם תכנית כיצד עם שובו ירעילו את המלך וייתנו בראשו את כתר המלכות כשהמשנה למלך מבטיח יקר וגדולה מיוחדים לכל המצטרפים לקשר המלך נבעת והתבונן ברבנו אחוז פלצות האומנם כך מתרחש כעת בארמוני האוכל לעשות דבר מה ורבנו הורה למלך לאחוז את הרובה שעל שכמו לכוון כנגד ראשו של המשנה למלך הנראה במראה שעל הקיר ולירות בו כדברי רבנו עשה המלך ומשנהו נפל ארצה כשרבי המלוכה מתבוננים בתימהון הכיצד אירע הדבר מבוהלים וחרדים שלחו בבהילות את אחד המשרתים לקרוא לכומר הארמון ולהיוועץ בו מה לעשות ראה זאת הכומר ובמוחו נרקמה תכנית שטנית עתה נטמין את גופת המשנה באחד ממרתפי הארמון ואילו כשהמלך ישוב נציג לפניו שני עדים שיספרו לו כי ראהו את משנהו נכנס לרחוב היהודים ומאז לא שב ולפתע שבה המראה למלאכתה הקבועה מראה היא את המלך ורבנו העומדים בחדר ורק חור הירי שבוצע

דרכה מקודם מעיד על המחזה המופלא שנראה דרכה בדקות האחרונות המלך רשם לעצמו את השעה המדויקת בה אירעו הדברים והבטיח לרבנו כי אם אכן קרו הדברים במציאות אזי בשובו אל ארצו יראה לקיים משפט צדק ולאחר מכן קם ונסע לביתו ובשובו אל ארצו והנה כאשר ראה כן היה המשנה למלך נעדר ובמהרה התייצבה בפניו משלחת של שרים ונכבדי המלוכה ובראשם הכומר כשבפי הכל סיפור אחיד המשנה למלך נכנס לרחוב היהודים ומאז לא שב ומעתה יש לגרש את כל יהודי הממלכה ויפה שעה אחת קודם אכן כך הביע המלך את הסכמתו ברם כראוי במדינה מתוקנת יש לערוך משפט מסודר לזמן חבר שופטים קטגור וסניגור ואם אכן ישתכנעו השופטים כי היהודים הם ששלחו יד במשנה למלך או אז יגורשו מארצי לבלתי השאיר כאן בארץ ולו אחד מהם שליח קל רגליים נשלח בבהילות אל בית רבנו לזמנו לשמש כסגור יהודי הממלכה ובינתיים קרא המלך בסתר לאחר מהנוכחים בעצת המשנה למלך לברר אצלו את שאירע תחילה דבק הלה בעלילה שרקם הכומר אבל המלך לא הניחו לנפשו ובאיומים קשים הוציא מפיו את האמת לאמיתה וזו כמובן תאמה להפליא את המחזה שראה בבית רבנו חלפו מספר שבועות ורבנו הגיע לארמון המלוכה ושוכן בו אחר כבוד ואילו המלך זימן את חבר השופטים וקבע את הדיון הראשון למחרת בצהרי היום כאשר לפני כן תיערך סעודה גדולה כדי שחבר השופטים יוכל לעשות את מלאכתו בצלילות הדעת בעיצומה של הסעודה פנה רבנו אל המלך חושבני כי ראוי שהמלך יצווה להביא ממרתפיו יין מלכות משובח שבכוחו לפתוח את הלב אמנם כך הסכים המלך אך במרתפי הארמון ישנם עשרות סוגי יין שכל אחד משובח מרעהו זה מתוק יותר ובחבית הסמוכה יין עדין יין לבן לצד יין אדום בטעמים וניחוחות שונים הבה נרד כולנו למרתפי הארמון וכל אחד מהנוכחים

יבחר לעצמו את היין הטוב ביותר שימצא לנכון קמו אפוא המלך השרים וגדוד משרתים וירדו כולם אל מרתפי הארמון ברם לפתע צץ הכומר בראש הקבוצה והוא החל מחווה כי למיטב ידיעתו הרי שהחביות הנמצאות בצד שמאל של המרתף הן הטובות ביותר ברם רבנו שירד גם כן עם כל הקבוצה הורה כי לדעתו יש ללכת דווקא לצד ימין ואף המלך הסכים עמו צעדה הקבוצה לצד ימין והנה במקום שוררת צחנה קשה מהו הריח החריף הזה שאל המלך בפליאה מעושה ואילו הכומר משיב כנראה שיש לאוורר את המקום מכל הטחב ברם רבנו שידע היטב מה מקור הריח פנה כה וכה עד שמצא פיסת קרקע ריקה בין החביות כאן הצביע רבנו והמלך ציוה לחפור שם במהרה בתוך דקות ספורות נמצאה שם גופתו של המשנה למלך כשמדי המלכות עודם עליו ומה זה שאל המלך בחרון אף והכומר שוב התייצב להסביר כנראה היהודים שהרגוהו בחרו לקבור דווקא כאן אך המלך סירב לקבל את ההסברים כיצד נכנסו הנה יהודים קרא בזעף חוששני הצביע על כמה מהשרים שישבו בסוד עצת הקשר של המשנה למלך כי אתם הרגתם את חברכם מרוב קנאה והחלטתם להעליל את הדבר על היהודים אותם שרים ניסו להכחיש ולנסות לשכנע את המלך כי לא הם שחוללו זאת אך פניו עטו ארשת קשוחה והוא הודיע כי יוציא להורג את כל חבר השרים אם לא יודו מי עשה זאת באמת בלית ברירה נאלצו אלו לגלות את האמת לאמיתה כי המשנה למלך צנח מת לפתע מירייה שהגיעה ממרחקים באופן בלתי מוסבר וכי הכומר הוא שהחליט להפוך את הפרשייה המוזרה לעלילה על ראש היהודים עד מהרה התנוודה גוייתו של הכומר תלויה על עמוד בחצר המלך למען ישמעו ויראו ואילו המלך הודה לרבנו אכן גדול אתה ממני

יומא דהילולא

הוסיף ע"כ הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע שמדברי החיד"א זי"ע ניתן לראות את גודל הערכתו לרבו עד שלא כתב עליו שהיה תלמידו אלא היה בישיבתו בהחזיקו את עצמו כי אינו ראוי כלל להימנות על תלמידיו של איש נורא זה.

חכמי אמסטרדאם הפליגו בשבחו וכתבו עליו אלוקים חננו ברקיע עוזו להאיר אור גדול עושה פלא.

הרה"ק רבי מלאכי הכהן זי"ע בעלד מלאכי כותב עליו הנה האדון ה' צבקות הצמיח בדור הזה למופת ולאות ממטר שדהו ומיטב כרמו נר המערבי אשר האיר בק"ק סאלי ובכל גבולו סביב עד שיאותו לאורו כל בני דורו וכו' נראה למי דומה למלאך ה' צבקות.

• • • • •

הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות מבראדי זי"ע כותב עליו בהסכמתו ממרום שולח איש וקדיש איש אלוקים נורא מאד בוצינא קדישא חסידא הוא היה אבי כל תופשי תורה בארצות המערב ועלינו להכיר בטובה שהיטיב ה' עמנו צדיק במערב ואיהדרו ואוקי ליה במזרח להזריח לישירים אור תורתו ולקדש עמו ישראל בקדושתו בארצות ה' בתוככי ירושלים על מצבת קדשו חרות ציון נברשת דדהבא ההר חמד אלוקים אבן יקרה ושיחה קלה שלו אלוקים חשבה לטובה והארץ האירה מכבודו כאשר יאירו שבעת הנרות ירכה וקנה היא העולה עמו וקרא שמה חפצי המוציא לאור כל תעלומה הוא זיוה הוא הדרה

• • • • •

חשיבות הלימוד בחיבורו הק'

הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע היה אומר כי האור החיים הוא ספר החסידות הראשון במעלה שהחסידים צריכים ללמוד בה וכן היה אומר כשם שמקובל מקדמת דנא לומר זוהר הק' ותיקונים כסגולה לטהרת הנשמה ואפי' כשאין מבינים את הנאמר כן בזמן הזה לימוד אור החיים הק' מועיל לתיקון וזיכרון הנפש ומסופר שהרה"ק מרוזין שאל פעם את חתנו הרה"צ רבי דוד הלפרין צוק"ל למה הוא אומר זוהר השיבו

• • • • •

קדושת חיבורו הק'

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע כשבא הספר לידו בראשונה לא זז מחבבו ונישק וחיבק אותו ושיבחו עד למאד ואף התבטא כי הלימוד בספר קדוש זה מסוגל לנשמה כמו הזוהר הקדוש כיון שהמחבר היה נשמת משיח בדורו כמו רבי שמעון בר יוחאי בדורו ובאחד השיחים התבטא כי הספר אור החיים הק' מאיר בכל העיר בה נמצא ושומר על הבית שהוא שוכן בו ואף פעם בהיותו בעיר טעשן אמר אני רואה בעיר זו אור גדול ובירר אם נמצא שם ספר אור החיים ואכן מצאו ביד אחד משם חומש עם אור החיים וזה האיר על כל העיר.

הרה"ק רבי שלמקה מזוועהיל זי"ע אמר שהאור"ח כותב באחד מספריו שחיבר את חיבורו באופן של בלתי לה' לבדו והוסיף ע"כ שדרגתו של האור החיים הק' בכתיבת חיבורו היה בדרגה גבוהה ונעלית עוד יותר.

הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זי"ע אמר פעם שאינו יודע כיצד לא נשרף הנייר תחת האותיות הק' של חיבור האור החיים הק' ובפרט בדבריו הקדושים בפרשת יתרו בעניין מתן תורה.

• • • • •

חכמי וגאונים הדורות על קדושתו של רבנו

חכמי ורבני ירושלים כופפו את עצמם לפניו וכך תיארוהו גברא רבא דאתא ממערבא כרכא דכולא ביה הן חכמה והן תבונה והן יראת אלוקים דמי לבר אלקין האדם יראה לעיניים אך בצלם הכרת פניו ענתה בו כי אינו אלא כאחד הצבאים מצבא מרום לבוש הבגדים.

הרה"ק בעל החיד"א זי"ע שנמנה על תלמידיו של רבנו בעת עלותו לארה"ק כותב ואני הצעיר זכיתי והייתי בישיבתו הרמה ועיני ראו גדולת תורתו עוקר הרי הרים וקדושתו הפלא ופלא ולפי דורנו היה לב הרב מבעית בתלמוד והיה כמעין המתגבר וחכמתו ניכרת מספריו אך זה עשרה מחכמתו ורוחב לבו וחורפתו הפלא ופלא וחופף עליו כל היום סדר קדושה והבדלה מענייני עולם הזה ורוב עוזו ונוראותיו.

ט"ו תמוז (ה'תק"ג)

יומא דהילולא קדישא של רבן של ישראל בעל ה"אור החיים" הקדוש רבינו חיים בן עטר זי"ע"א בן הגה"ק רבי משה זי"ע"א

אורו הק' זורח החל מר"ח תמוז

כשנולד להרה"ק מוהרשנ"ן מלעלוב בנו רבי פנחס חיים זצ"ל בר"ח תמוז שאל את אביו הרה"ק רבי דוד צבי שלמה זי"ע לגבי קריאת השם לרך הנולד אמר לו להוסיף את השם חיים ע"ש האוה"ח הק' באמרו כי החל מראש חודש תמוז כבר זורח האור הקדוש וההשפעות מהילולת רבנו שחל באמצע החודש.

• • • • •

תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע ששוחחו אודות גדלותו הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע (בעל התניא), התבטא על רבנו הקד' שאופן לימודו היה תורה לשמה כאשר למד בכ"ד קישוטי כלה הידוע ליודעי חן.

הרה"ק רבי לייב שרה"ס זי"ע אמר שהיתה לו הנשמה של הרמ"ק שהיא היתה נשמתו של התנא רבי עקיבא בן יוסף.

הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע כותב בהסכמתו לספרו ראשון לציון רבים שנו מבאר מים חיים אשר יצא מפי אותו צדיק המאור הגדול גאון הגאונים הרב המופלא הסיידא ופרישא אשר מודעת זאת בכל הארץ את יקר תפארת גדולתו והדרת שפעת יקרת אור תורתו ויראתו בספרו אור החיים.

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע היה רגיל לומר שהבעש"ט היה עמוד התפילה והאור החיים הק' הוא עמוד התורה ואמר גם כשיבוא משיח צדקנו יהיה האור החיים ראש הישיבה במתיבתא דרקי"עא.

ידוע שמאז עלותו לארה"ק לא אמרו אצל מרן הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע תחנון ביומא דהילולא ט"ו תמוז באמרו כי האוה"ח הק' היה מרא דארעא קדישא.

עמ' יז - מפי כ"ק אדמו"ר מלעלוב ירושלים
זצ"ל)

• • • • •

הלימוד באוה"ח הק' מהפך הכל לזכויות
בעת שבא הרה"ק בעל תפארת שלמה זי"ע
לבקר את הרה"ק רבי חיים דוד דאקטער
מפיטרכוב זי"ע כששכב על ערש דווי
בחוליו האחרון מצאו כשהוא בוכה חשב
לעצמו כי סיבת בכיו היא בגין חששו על ימיו
הראשונים מקודם להתקרבותו לבוראו אמר
לו הלא נאמר והימים הראשונים יפלו ויהי
אך שמענו את דבריו נתלהב ודחה בתוקף
את דבריו באמרו למה יפלו אדרבה יעלו
ע"י תשובה מאהבה זדונות נעשים כזכויות
בטוחני שבזכות זה שאני לומד מדי שבוע
את האוה"ח הק' בודאי יעמוד לי שהעוונות
יהפכו לזכויות.

• • • • •

הלימוד בספר האור החיים הק'
כסגולה לרפואה וישועה

הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע המליץ
ללמוד בספר הזה כסגולה לישועות
ולהצלחות בכל העניינים ואף מסופר שבעת
אשר בנו חלה ל"ע ציווהו ללמוד בכל יום דף
בס' אור החיים הק' כסגולה לרפואה שלימה
ניצול ממוות לחיים.

הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע
שהתגורר בתל אביב, נכדו של הרה"ק מרוזין,
הקפיד ג"כ לעסוק באוה"ח הק' בתמידות,
וכמו כן הקפיד עד מאוד שבהגיע ט"ו
תמוז יומא דהילולא קדישא דרבינו ה"אור
החיים", שיפקוד את ציון קדשו, ולא היה
מסכים לוותר על זה אף כשעלתה לו בקושי.
הרה"ק מהוסיאטין נסתלק מתוך זקנה
מופלגת בשנת תש"ט, ועד סוף ימיו ממש
היתה לו מסירות נפש לזה, ואכן בשנותיו
האחרונות בעברו כבר כמה שנים מעל גיל
התשעים והיה חלוש עד מאוד, לא רצו
מקורביו לגלות לו בהגיע הילולת האוה"ח
בחששם על ההתאמצות והטירחא יתירה
שמעבר לכוחות הרבי, ואכן לפעמים בבוקר
לא נזכר מההילולא, אכן במשך היום
תמיד נזכר בזאת ולא ויתר בשום אופן
מלעלות להר הזיתים אל ציון המצוינת.

הגה"ח רבי שלמה שרייבר ראש
ישיבת "חיי עולם", היה

על הסדר היה מקפיד לסיים את ספר האוה"ח
בכל שנה עד לקיום ההקפות בשמחת תורה
והיה נוהג לרקוד עם הספר הק' בידו כמו עם
הספר תורה וידוע שהתבטא פעם שבעתות
הקשים בימי מלחמת העולם היה מחזק את
עצמו עם הזוה"ק והאור החיים הק'.

• • • • •

הרה"ק האהבת ישראל מויזניץ זי"ע היה
עוסק בלימוד אור החיים הק' בליל שישי
מידי שבוע, ואם לא הספיק לסיים הסדרה,
היה ממשיך את לימודיו בשבוע שלאחריו,
ובכל אופן התאמץ לסיים את הספר מידי
שנה בשנה. תוך כדי לימודו היה מציין מראי
מקומות וצינונים בכל דברי רבינו. (קדוש
ישראל פרק יד אות ו)

• • • • •

הביא הרה"צ א. ד. פרידמן בשיעוריו: רבינו
ה"אהבת ישראל" מויזניץ זי"ע עסק רבות
בלימוד האוה"ח הק', ועיטר כל גליונותיו
בציצים ופרחים, בהביאו מראה מקום לכל
מאמר חז"ל היכן מקורו מהש"ס וזוה"ק
והתיקונים בלי להשמיט אף אחד, וכל זאת
ע"פ זכרוננו ללא צורך בחיפוש.

וזכיתי אף אני ועלה במנת חלקי כרך אחד
מה"אור החיים" של ה"אהבת ישראל", וכרך
אחר מספר ויקרא היה נמצא אצל רבינו
ה"אמרי חיים" זי"ע, ופעם הראה לי מרן ז"ל
בפנים הספר איך שרדום כמה הערות ע"י
אצבע, שבאותם הימים השתמשו בדיו שבו
היו טובלים הקולמוס ולא היתה מצוי בידם
עט כמו שלנו, והיו צריכים כל פעם לשוב
ולטבול הקולמוס כדי לחזור ולכתוב, ורבינו
ה"אהבת ישראל", שכל עתותיו היו קודש,
היה לו חבל על הזמן היקר לחזור ולשוב
לטבול עוד הפעם הקולמוס ולכן לפעמים
היה רושם מהשיירי הדיו הלח באצבעו.

• • • • •

הרה"ק ר' שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע, היה
לו שיעור כל ליל ששי באור החיים הק', והיו
פניו מאדימות בלהב קודש עת למדו דברי
אור החיים הק'. וכן אמר כי משפט הקדימה
לקנות חומשים עם אור החיים הק' מלקנות
טלית ותפילין. והטעם כי טלית ותפילין יוכל
לשאול ממי שירצה, ואילו חומשים עם אור
החיים אינו נמצא בין כולם. (ליקוטי אורות

חתנו אומרים כי הזוה"ק מזכך את הנשמה
שאלו הרה"ק הרי כתוב כי אם האדם חוטא
מסתלקת הנשמה אם כן את מי הוא מזכך
ושאל ר' דוד א"כ מה היא העצה השיב
הרה"ק למד אור החיים הק' שהוא מזכך את
הנפש והרוח וממילא תחזור הנשמה.

בנו הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב זי"ע
כששמע דברי קדשו של אביו הסבא קדישא
מרוזין זי"ע על חשיבות הלימוד בספר האור
החיים נעשה אצלו חוק ולא יעבור ללמוד
בכל שבוע פירוש האוה"ח על הפרשה ואף
ציווה לאנשיו שילמדוהו בליל שבת קודש
וסיפר הרה"ק מקאפישטניץ זי"ע שבכל
ליל שבת קודם עריכת השולחן היה הרה"ק
מטשורטקוב לומד את כל האור החיים על
הסדרא וכפי גודל הפרשה ידעו החסידים
לשער באיזה זמן ייכנס הרבי לעריכת שולחנו
הטהור.

בנו הרה"ק רבי מנחם נחום משטעפינשט
זי"ע הוסיף על דברי קדשו של אביו הסבא
קדישא מרוזין זי"ע באמרו כי בימינו מסוגל
הלימוד באור החיים הק' להשפיע על הנפש
הישראלית יותר מלימוד הזוה"ק והטעם משום
שדברי הזוהר מעלה ומרים את האדם שזכה
כבר לחלק הנשמה וזהו דרגא שאינה שכיחה
בימינו רק אצל יחידי סגולה אבל האור החיים
הק' מדבר ומשפיע גם על האנשים שהם רק
בבחינת רוח ונפש דרגות שהם נמצאים אצל
כל אחד מישראל גם היום.

הרה"ק רבי יוחנן מקרלין סטולין זי"ע אמר
פעם בשיחת קדשו בזה"ל חוץ וואס דאס
הייבט אויף יעדן איז דאס א הכנה צום שבת
דאס איז א סגולה דאס הייבט יעדן איינעם
אויף אין רוחניות לפי דרגתו [חוץ ממה שזה
מרומם את הנפש זה מהווה הכנה לשבת זה
סגולה זה מרומם כל אחד ברוחניות לפום
דרגא דיליה]. ואמר באור החיים הק' יש הכל
לומדות וחסידות וזה סגולה לאמונה.

הרה"ק הרי"צ מליובאביטש זי"ע מביא
ברשימותיו שאביו הרה"ק הרש"ב זי"ע הורה
לו שלש הנהגות להתנהג בהם אחד מהם הוא
שילמוד פירוש רש"י ואור החיים.

הרה"ק רבי יעקב יוסף מסקווירא זי"ע אמר
פעם לאחד שהיה לו ספיקות באמונה שילמד
ספר האוה"ח כששאלוהו אם כוונתו דווקא
על מאמרים מסוימים בענייני יראת שמים
וענייני אמונה אמר כי כוונתו שילמדו הספר

סטינו רח"ל לגמרי מהדרך, והעלו אותנו לארץ ישראל לחיות חיי הקיבוץ בלי שום זכר מהתורה ומצוות ל"ע.

"בתקופה ההיא של ביאתי לארץ הקודש, כבר הצלחתי להתקרב מאותה התלהבות של ה"שגוען" הציוני, ואף שחברי כולם עזבו לגמרי את ה"אידישקייט" בעווה"ר, אך אני התנערתי כבר מרעיונותיהם השוטים שהרעילו אותנו, והחלטתי להקים משפחה שתהא לבית נאמן בישראל, וכן עשיתי וחזרתי שוב לקיום התורה ומצוות, ועל זאת הקפדתי בכל שבת קודש, ללמוד את ה"אור החיים" הק' על הפרשה, וכפי שראיתי בבית אבי שהיה מחסידי הוסיאטין".

לילה אחד בשכבי על מיטתי, והנה אני מרגיש שהלב שלי הפסיק לדפוק, ופתאום הנני רואה את עצמי בתוך חשכות נוראה ומשם אני בא למקום מאיר מאוד שלא היה מוכר לי, ופתאום תפסו בי ב' מלאכים ומכניסים אותי לתוך חדר, ושם יושבים שני אנשים בעלי צורה האמורים להיות שופטים שלי, והם מחכים לבואו של השלישי". "פתאום נכנס יהודי זקן אחד שהתיישב באמצע, והיה אמור להתחיל המשפט, אך הזקן הזה פונה לשנים האחרים ואומר 'מאן ימור שכבר בא קיצו של יהודי זה וכבר צריך לדון, והרי הוא לומד בכל שבוע ה"אור החיים" הק' על הפרשה, ואם כן הבה נניח לו שימשיך בלימוד הקדוש הזה בספר "אור החיים" כהרגלו'. וכיון שאמר זאת הרגשתי שנשמתי חוזרת ונכנסת לתוך גופי והתעוררתי מתרדמתי, והנה אנכי כל כולי שטוף בזיעה מכף רגל ועד ראש וכל גופי רועד", כן סיפר ר' נתנאל.

אחרי שקם ממיטתו, החליט ר' נתנאל לשנות דרכו לטובה ביתר שאת להוסיף עוד בתורה ומצוות אחרי שראה המראה הנורא הזה, והרגיש במתנה הגדולה שחיוו הוחזרו לו, וככה המשיך לעסוק במסחרו כשבד בבד מוסיף והולך בשמירת התורה והמצוות. פעם בבואו לתל אביב לצורך מסחרו והולך לו ברח' אלנבי, והנה צדה עיניו דמות שלושה אנשים ההולכים ומטיילים ולפתע הבחין באיש העומד באמצע שזהו האיש שפסק את דינו שיחזירוהו לזה העולם, וימלא רתת וחרדה בראותו צורת קדשו, וילך ר' נתנאל ויגש אל אחת משני המלווים וישאלהו "מי הוא זה האיש הלז שאתם מלווים אותו", ויסתכל

הרבי עד שפתאום נתנער הצדיק משרעפיו ופתח את עיניו ונענה "דער רשע וועט נישט קומען".

לאחר סיום מעמד התפילה, העיז הגה"ח רבי שלמה שרייבר לשאול את רבו "מנין לו לרבינו שלא יבוא הרשע", והשיבו הרה"ק זאת בטוח אני, מכיון שבעמדי על ציון הקודש, פתאום נגלה לפני השם הק' הוי"ה ב"ה על הציון והיתה מאירה באותיות מאירות, וכיון שכן סמוך ובטוח אני שודאי לא יבוא.

ואולם יש להוסיף, שאחרי כל זאת לא הסתפק אותו צדיק בזה, לאחר שנשתיים היום תפילה וחזרו כולם לבתיהם, שלח הרה"ק מנין אנשים שיוציאו ספר תורה, והראה על ספר תורה מסויים שדווקא אותו יוציאו ויקחוהו עמם לירושלים לבית החיים על מקום קבורתו של ה"אור החיים" הקדוש, וכה יאמרו להרב ה"אור החיים" משמו [של ההוסיאטין] שבבקשה יסכים אתו עמו בכל המערכה שלו, וישתתף עמו בפעולתו.

עוד מעשה נורא שמעתי מפי איש נאמן והמקור מוסמך עד מאוד, שפעם ראו בבית מדרשו של הרה"ק מהוסיאטין שבתל אביב, שאיש אחד בלתי מוכר התיישב שם, והיה לומד ב"אור החיים" הק' בהתמדה רבה, וכשניגש אחד מנכדי ההוסיאטין ונתן לו שלום, שאל את האיש הנ"ל מאין הוא בא ומה שמו. האיש ההוא השיב ששמו נתנאל, וממקורו הוא בא מעיירה שבאוקריינא השייכת לרוסלאנד, ובעיירה זו התגוררו הרבה חסידי הוסיאטין וגם הוריו של נתנאל היו שייכים לחסידות זו, אולם דא עקא שבימים ההם היתה הדרך קשה עד למאוד לעשות נסיעה להרבי להוסיאטין שבמדינת עסטרייך, ולכן מיעטו לנסוע.

ובימים ההם כבר נשבו כל מיני רוחות זרות של המרעין בישין מהכתות של עוקרי הדת היהודית, ואחריהם נסחפו ל"ע רבים מצעירי הצאן קדשים וסטו מדרך הישר רח"ל, וגם אני וחבורה מחברי נסתחפו תחת דגלה של הציוניזם ר"ל, שהיתה לה עוד אז בתחילה איזה "כיסוי" שהסתתרה תחת שם ה"מזרחי" או משהו בדומה לו, כאילו להכשיר את הדבר, אך כמובן שלא זכינו לקנות "יראת שמים" מהציונות ולאט לאט

חסיד נלהב מהרה"ק מהוסיאטין, ופעם בשנותיו האחרונות עלי אדמות של הרה"ק מהוסיאטין, כשבא ביארכייט אל הציון, נלווה עמו הגה"ח רבי שלמה. והיה העליה עולה להרבי בקשיים מרובים, והתבטא אז הרה"ק שהיה מאוד כדאי אילו עשו כביש סמוך לציון הקדוש כדי שיקל הדרך לציבור העולים אל הציון.

רבי שלמה שרייבר, שעמד סמוך לרבו, בשמעו את ההצעה, לחש אל העומד בצידו שהלואי יבוא משיח עד אז, כאומר, למה לנו לדאוג על כך שעד שיצליחו לעשות שם כביש, בתוך כך כבר לא נצטרך לזה שכבר יבוא הגואל. הרה"ק מהוסיאטין קלטה אזנו את דברתו, ופנה אליו בתמיהה ואמר "ואם יבוא משיח, האם לא נמשיך ללכת אליו", והוסיף לאמר "כשיבא משיח צדקנו יהא ה'אור החיים' הק' לראש ישיבה גדול במתיבתא דרקינא וימשיכו ללכת אליו".

מפורסמת היא העובדה, שבימי מלחמת העולם השניה כאשר הרשע צורר היהודים ימש"ו הלך וכבש מדינה אחרי מדינה, ועמד שר צבאו, רומל ימש"ו וחילו הרשעים באל עלמייך, סמוך לאלכסנדריה של מצרים, ואמר אז הרשע הצורר ימש"ו שרוצה ליכנס לארץ ישראל לצהריים אחד לארוחה, וחלילה וחס לחסל את כל יהודי ארץ ישראל ב"מיטאג" אחד ה"י. בעת ההיא הגיעה השמועה גם לארץ הקודש והפחד והבהלה היתה עד למאוד שלא יוציא הצורר את מזימותיו האכזריות, ובהיות והזמן היה באמצע ירח תמוז, התכנסו כל היהודים לעצרת תפילה גדולה ביומא דהילולא רבה של האוהחה"ק על ציון קדשו, בראשות הרה"ק מהוסיאטין ואתו עמו הרה"ק רבי שלמה'קע מזוהלה זי"ע, וההתעוררות היתה עצומה ונוראה עד למאוד, שאי אפשר לתארה כלל.

באותה עת, עמד לו הרה"ק מהוסיאטין כשהוא תפוס שרעפין בעיניים עצומות וראו עליו שלא נמצא בעלמא הדין כלל. הגה"ח רבי שלמה שרייבר צ"ל ניגש אל רבו ולא התייחס לזה שרבו עומד בעיניים עצומות ומנותק לגמרי מהעולם, והתחיל לעוררו לבקשת רחמים לאור המצב הסכנה הגדולה ששורר ואמר: "רבי, הרשע עומד מאחורי הדלת, ומאיים קשות על ארץ ישראל כולה והסכנה עצומה". וככה חזר ודיבר לפני

המלווה עליו בתמייה באמרו "האם לא תדע מיהו זה, הרי זה הוא ההוסיאטינער רבי".

האיש ר' נתנאל כבר עזב את כל עסקיו ומסחריו, והתחיל לילך גם הוא אחרי הרבי עד שבא לבת מדרשו שברח' ביאליק ונכנס הרה"ק לביהמ"ד לתפילת מנחה ומעריב. בעת תפילת המנחה נכנס הרה"ק להתפלל לבד בחדרו הסמוך להציבור, וכדרכם של צדיקי בית רוזין, ור' נתנאל נעמד ליד הדלת שהיתה מזכוכית והיה אפשר קצת לראות דרכה את הרבי מתפלל, "והרגשתי את ההבדל הגדול בין הרחוב הסואן לבין הקדושה עילאית החופפת בכאן, והבנתי הסיבה למה הסתופפו הורי בחצר קודש זו, והפכו עולמות להצליח לנסוע להוסיאטין".

אחרי התפילה ביקש רשות להיכנס אל הקודש פנימה, וניגש ר' נתנאל לקבל "שלום" מהרבי. הרה"ק שאלו "מי אתה ומה בקשתך", וישיב לעומתו ר' נתנאל "האם לא יכירני הרבי, הרי לא עבר אלא כשבועיים ממשפט אותי הרבי בדיני". הרה"ק השיב ע"ז בביטול באמרו "איך קען דין יא, איך קען דין נישט, (כאומר, מה נפקותא בזה, ואיזה חילוק יש בין אם הנני מכיר אותך או לא) הקב"ה יעזור לך שתזכה לאריכות ימים ושנים, ברכה והצלחה".

וחזינן מההיא עובדא נוראה הזכות והכח האדיר שיש בלימוד הספר הק' "אור החיים", זי"ע:

סגולה לזש"ק

שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א, כי אחד המשמשים בקודש אצל אביו כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א לא זכה להיפקד בבנים. כיתתו הללו את רגליהם אצל רופאים ידועי שם ועשו הכל בכדי למצוא מזור למכאובם. באחד הימים, הגיעתם השמועה על רופא גדול בירושלים שיש בכוחו להושיעם. קבעו תור לרופא, אך לא הודיעו לרבי מאיר על שהם עומדים לעשות. זאת מפני שחששו שלא יקבלו את הסכמתו לכך. יום לפני הנסיעה, שח המשמש לרבי מאיר כבדרך אגב, כי יעדר מחר מהבית בשל צורך כלשהו שלמענו הוא נאלץ להיטלטל לירושלים. נענה לו רבי מאיר ואמר: יכולים אתם לנסוע לירושלים, אך אל תלכו לרופא, כי אם לציונו

של האור החיים הקדוש שבהר הזיתים ושאו שם תפילה, ובעז"ה תבשרו בשורות טובות. נפעמים מרוח קדשו של רבי מאיר עשו כך בני הזוג, ולפקודת השנה הכניסו את בנם בכורם בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. (מתוך גיליון אור לישרים בלק תשפ"א)

.....

כאשר עלה כ"ק מרן האדמו"ר מוהר"א מבעלזא זי"ע לארץ הקודש התאכסן אצל הרה"ח ר' זלמן אשכנזי ז"ל מחסידי ליובאוויטש ובשכנותו התגורר ת"ח נכבד בשם ר' פייבל שלא היה חסיד וכבר עברו עשרים שנה מאז חתונתם ועדיין לא נפקדו בזש"ק פעם בליל הארציית של רבנו חלמה רעייתו של ר' פייבל הנ"ל שראתה את רבנו הק' בחלום וסיפרה ע"כ לבעלה אך הוא לא התפעל מזה כשסיפרה על כך לשכנתה שהיתה ממשפחת חסידים יעצה לה לפנות למרן זי"ע ששוהה בקירוב מקום לביתה ולשאול את פיו ואכן עשתה כדבריה והלכה לבית האכסניה וסיפרה לו את כל דבר החלום לאחר ששמע את דבריה צויה לה לנסוע עוד באותו היום יום היא"צ לציון האור החיים הק' ולומר שם ספר תהלים ואח"כ תבקש את בקשתה להיושע בזש"ק ותבטיח שאם תלד בן זכר תקרא את שמו חיים על שם רבנו ואכן לאחר שנה ביום ט"ו תמוז נולד לה בן זכר והוא בנם יחידם שנקרא שמו בישראל חיים.

◆

מסופר שהרה"ח ר' יצחק דייטש ז"ל לאחר עבור שנים מנישואיו ולא זכה לזש"ק הבטיח לערוך סעודה ביומא דהילולא קדישא של רבנו שתהיה לו לזכות ואכן ישועתו לא איחרה לבוא ולשאלתו את רבו כ"ק מרן האדמו"ר רבי גדליה משה מזוועהיל זי"ע על הצורך להמשיך ולערוך הסעודה בימי ההילולא אמר כעת לאחר שנושע בוודאי יש לערוך את הסעודות לכבודו ביתר שאת.

◆

סיפר הגה"ח רבי נטע פריינד שליט"א שבדידיה הווי עובדה לאחר שעברו כמה שנים מנישואיו ועדיין לא זכה לזש"ק השתטח בתפילה על ציונו הק' של רבנו והבטיח שבאם יזכה ויוולד לו בן אזי יקרא שמו חיים ע"ש של רבנו ואכן לתקופת השנה

נושע ונולד לו בן וסיפר שאדהכי נפטר סבו וחשב להוסיף לו את השם דוד לשמו של הרך הנולד ושאל ע"כ את כ"ק מרן האדמו"ר מוהר"א מבעלזא זי"ע כדת מה לעשות ואמר לו בלש"ק בהתלהבות ובתמייה הרי האור החיים הק' היה מלאך והאיך ניתן לערב בשמו. (מפי מגידים וסופרים)

.....

הרה"ק בעל ה'אמרי יוסף' מספינקא זצ"ל אמר: שבפירוש אור החיים הק' בפרשת אמור, אחד מהמאמרים שבה מסוגל ללמוד בהן שמושיעו בזרע של קיימא. (שיח זקנים - ספינקא, ח"ו עמ' שטז)

על הפסוק (פרשת בא יג ח): 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', כתב רבינו ה'אור החיים' הקדוש זיע"א: עוד ירצה באומרו 'לאמר', להיות שאמר 'והגדת לבנך', תינה אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר 'לאמר', שעל כל פנים צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר כיון שעל כל פנים הוא צריך להגיד אפילו בינו לבין עצמו אם כן למה אמר 'לבנך'. ואולי שבאמצעות היתור אני מבין כן ולא בלא יתור. ואפשר עוד שירמזו באומרו 'והגדת לבנך' שאם יגיד הגדה האמורה בענין יזכהו ה' שיגיד לבנו, וכדי שלא תטעה לומר דוקא, לזה אמר 'לאמר'.

.....

יש לציין לסיפור נפלא (הובא בספר בית מרדכי-מילר עמ' רטו): הרב מבראשוב הגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל סיפר, שכמה שנים אחרי חתונתו לא נפקד בזרע של קיימא, פעם אחת נסע להרה"ק האמרי יוסף מספינקא לקבל ברכתו, והראה לו ה'אמרי יוסף' קטע מסוים בדברי האור החיים הק', ואמר לו שללמוד קטע זה מסוגל לפקידה טובה וזש"ק, ועל כן מצווהו ללמוד זאת ויוושע. כן עשה ולמד כל יום עד שהיה כבר שגור על פיו בעל פה. ואכן נושע. לאחר כמה שנים כשכיהן כבר כרב, בא אליו איש אחד ובקשתו כנ"ל שייפקד לטובה בזש"ק, רצה לומר לו שילמד הקטע הנ"ל באור החיים הק'. אמנם לא יכל לומר לו כיון שנעלם ממנו, ולא הצליח להיזכר איה הוא, חיפש בספר ולא הצליח למצוא, והיה לפלא.

• • • • •

סגלת כח התורה רק ע"י בני

כתב **האור החיים** הק' (שמות יט ה): תמצא (סנהדרין נח): כותי שעוסק בתורה או ששבת חייב מיתה, ואפלו שאר מצוות אין לו לעשות. ולמה, אם הפעלה מצד עצמה פעלה טובה, כל העושה הרי זה עושה דבר טוב. לזה אמר הכתוב 'והייתם לי סגלה מכל העמים', כי אין פעל הטוב היוצאה אלא מידכם, שאין סגלת התורה והמצוות אלא מכם.

באוה"ק (במדבר יח, ג) האריך בענין המחלוקת במשורר ששיער, וכתב בתוך דבריו "הצצתי מבין ריסי עיניו של אביי", ושמעתי מהרה"ח רבי משה בטלן ז"ל שמקובל **שהאוה"ק** לא כתב זה למליצה גרידא, אלא שבאמת בעת ההיא הביט **האוה"ק** בתוך ריסי עיניו של אביי ממש. והענין הוא כמו דאיתא בירושלמי (שבת פ"א ה"ב) שבשעה שלומד יהא בעל השמועה עומד כנגדו, ע"כ הסתכל **האוה"ק** בעיניו של אביי בעת ששינן את דבריו (אמרות טהורות, מכ"ק האדמו"ר מראחמסטריווקא שליט"א, (פרשת קרח))

• • • • •

עוד מלשון קדשו של **האוה"ק**. 'גדרים וסייגים שעשו רבותינו ז"ל הוא דבר המעמיד דורות עם בני ישראל לעולם, להבדילם מכל כיצור והדומה לו'. (דברים, יב כ)

• • • • •

באור החיים הק' פר' אחרי (יח, ב) כתב: ולהשכילך במשמעות אומרו (תהלים מ, ט) ותורתך בתוך מעי, דע כי כל הצומח, בין בדברים הכרחיים לחיות הנפש, בין בדברים הסגוליים בעולם, בין בדברים שהם תענוגי אדם, שורש הכל והיווי הוא מהתורה אשר היא אם הכל. וכשם שבתורה פרד"ס, כן מאכלים של עולם הזה. ועיין בפירוש שיר השירים (בספר ראשון לציון, בפסוק הביאני אל בית היין - שה"ש ב, ד) שחידשתי. וכשם שבעשבים יש דברים סגוליים וטבעיים, כן יש בתורה מצוות סגוליות וכו' עכ"ל. ולענ"ד יש לחלק הצמחים לפי פרד"ס כדלקמן: פשט, כנגדו הם המזונות הנצרכים לחיי האדם כמיני דגן וניכר פעולתם להשביע ולזון. וכן בגמרא מכונות הלכות התורה לחם. רמז, כנגדו

גילה לו אביו רז זה ויכול להודיעני איזהו הקטע באור החיים שמסוגל להיפקד בבנים, אך הוא השיבני בשלילה וכי מעולם לא שמע מאביו מאומה בנוגע לסגולה כזאת, עד אשר הבינותי כי את הסגולה בשעתה מצא רבינו מיועדת עבורי במיוחד ואינה מסוג סגולה כללית אשר היא יפה לכל.

וסיפר לי נכדו של הרב מבראשוב, הגאון **רבי שלמה פולק שליט"א** אב"ד בית חלקיה, כי בהלווייתו של הגה"צ **מבראשוב**, פנה הגאון **רבי בנימין מנדלזון**, גאב"ד קוממיות, אל הרה"ק **ה'לב שמחה' מגור** זיע"א, וסיפר לו דברים כהוייתם כפי שהיה **הרב מבראשוב** מספר על היפקדותו בבנים מכוח סגולה זו שהביא לו **האמרי יוסף**. נענה הרה"ק **ה'לב שמחה'** ואמר: "כל הספר 'אור החיים' הקדוש מסוגל לדבר זה. הרי לאור החיים לא היו ילדים, ואת כל כוחו הטמין בספרו הקדוש".

ונחתום בסיפור נפלא המובא בספר הנ"ל: "מספר שנים עברו מנישואי הגאון החסיד הרב מנחם מענדל והרבנית מוסיא נאה ועדיין לא זכו להיפקד. בצר לה נסעה הרבנית מוסיא מעיר מגוריה חברון לירושלים. שם בשיפולי הר הזיתים השתטחה על קברו של המקובל האלוקי בעל **אור החיים** הקדוש והתחננה על נפשה שתזכה לזרעא חייא וקיימא. עבר זמן קצר והיא הודיעה לבעלה כי התפילה נענתה והיא נפקדה. בשבת קודש פרשת אמור י"ג אייר תר"נ כחמש שנים לאחר נישואיהם נולד להם בן, ובברית שהתקיימה בשבת פרשת בהר כ' באייר נקרא שמו בישראל אברהם חיים. שמו הראשון ניתן לו על שם זקנו הגדול הרב אברהם ע"ה סב אמו ושמו השני על שם רבינו חיים בן עטר אור החיים הקדוש שבזכותו נפקדה". (גל' ובחרת בחיים)

• • • • •

שמה קא גרים

סיפר כ"ק מרן **אדמו"ר מפנינסק קארלין** זי"ע שזקנו הרה"צ **יהושע העשיל הלטובסקי** זצ"ל בעת שבנו יחידו הרה"ח **רבי ישראל** זצ"ל היה חולה מאד עלה להשתטח על ציון קדשו בעל **האוה"ח** הק' ושהה שם ארוכות בתפילה ובתחינה והבטיח אז להוסיף לו את השם **חיים** ע"ש רבנו ואכן זה העלה ארוכה ומרפא לחוליו והבריא (מטה אהרן פינסק קארלין)

בספר **ספיד ויהלום** (להגאון רבי מנחם מנדל פומרניץ שליט"א) הביא סיפור הנ"ל בהרחבה ובתוספת מרובה: בזקנותו היה מספר **הגאון מבראשוב**, רבי דוד שפרבר זצ"ל: אחרי בואי בברית הנשואין עם זוגתי הרבנית חיה שרה הדס ע"ה עברו עלינו שנים אחדות ועוד לא נתברכנו בילדים. הלכתי איפוא אל הרה"ק **ה'אמרי יוסף' מספינקא** זיע"א והגשתי לפניו קוויטל בבקשה לעורר רחמי שמים שניפקד בזרע של קיימא. אמר לי: היכנס אלי בבוקר אחרי תפלת שחרית ונלמד בצוותא קטע פלוני מספר הקדוש **אור החיים** שמסוגל לבנים. למחרת נכנסתי אצלו ולמד אתי מתוך הספר ואמר לי, שאחזור ואלמד קטע זה בכל הזדמנות עד שניוושע בקרוב. גם הוסיף: בן יולד לכם, בוא אבוא בעזר השם לשמש בסנדקאות.

והנה עשיתי כפי שאמר לי. לומד הייתי פעמים רבות באותו קטע מספר '**אור החיים**' עד שהיה שגור על פי מלה במלה. אחר פקד ה' אותנו לטובה, נולד לנו בן, רציתי כמובן מאליי לבשר טוב את רבינו זצ"ל ולהזמינו אל הברית, אלא מכיון שחמי הצדיק **רבי משה שטרן** זצ"ל אב"ד 'פוליען ריסקיווא' השתוקק להיות הסנדק התעכבתי מלהודיעו. אולם כעבור שבועות אחדים התרגש ובא עלי אסון. אשתי היולדת והתינוק נתקפו במחלה חמורה והיו בסכנת חיים. מיד שלחתי מכתב בהול לספינקא בבקשה לעורר רחמים בעד האם והילוד. השיבני רבינו זצ"ל בכתב יד קדשו ברכת רפואה שלמה לזוגתי ואת הינוקא לא הזכיר. ואמנם לא ארכו הימים ואשתי הבריאה אך הילד שבק חיים.

אחרי חדשים מספר באתי שוב לפני **האמרי יוסף** עם קוויטל להיפקד בזרע של קיימא, ויאמר אלי: התכוונתי לעשות לך טובה. והבנתי שנתכוון לרמזו שאלמלי בא אל הברית היה ממתיק הדינים. ובנשימה אחת הוסיף: אבל השי"ת יעזור שמכאן ואילך יהיה לכם זרעא חייא וקיימא וברכתו התקיימה.

בהמשך סיפורו, הוסיף **גאב"ד בראשוב**: לימים, כשפנה אלי יהודי חשון בנים להושיעני, רציתי להשתמש בסגולה זו שנתן לי רבינו זצ"ל, אך שכחתי. בשום אופן לא יכולתי להיזכר איזהו הקטע **באוה"ח** שלמד אז אתי ושהיה שגור כל כך על פי. הדבר היה אחרי הסתלקותו. פניתי איפוא במכתב אל בנו הרה"ק **ה'חקל יצחק'** זיע"א הי"ד, אולי

הם צמחי התבלינים שמערבים במאכלים, שאינם ניכרים במאכל רק מובלעים בו כרמז שהוא מובלע בפסוק. דרש, כנגדו הצמחים שהם לתענוג, שהם כמו הדרש שהוא מושך את לב האדם. סוד, כנגדו הצמחים הסגוליים לרפואות וחיזוק, שנסתר מבני אדם כיצד הם פועלים. יקר תפארת גדולתו ותורתו אשר היא מאיר"ת עינינו תהיה לנו למגן שנזכה ליאור באור החיים ברחמים מרובים אמן.

• • • • •

ליווה עד לשערי גן עדן

בעת הסתלקותו של רבנו נתעלף ידידו הרה"ק רבי חיים אבולעפיא זי"ע מטבריה באמצע התפילה ונשאר בהתעלפותו כמחצית השעה כששבה אליו רוחו סיפר שליווה כעת את רבנו עד לשערי גן עדן. [מקורות לחלק מהנ"ל, ספר האוה"ח הוצאת בלום מהדורת תורת חיים דליעזש, אור הצפון דחסידי בעלזא, ספר צדיק סוד עולם זוועהיל, מכון דברות קודש ויזניץ, ירחון צאנז, נר ישראל, באיאן, כוכבי אור טשעבין, ספר מעשי הצדיקים מהדורת אייזדורפר מגנזך כתב"י הרה"ח ר' אברהם שוורץ הרה"ח ר' נח סגל].

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

ח"י תמוז (ה'תרל"ז)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק רבי יעקב אריה

מראדזימין זיע"א

בן הרה"ק רבי שלמה זיע"א

דברים נפלאים כתב בספר ביכורי אבי"ב (פרשת קדושים) וז"ל: מדרש בני אם תקח אמרי אם יש לך זכות תקח אמרי, כבר כתבתי, אם היינו ספק גדול אם תזכה ליקח אמרי שלא יסבור אדם שחוטף גמרא ולומד סובר שיש לו התורה, לכן אמר ספק גדול הוא ותצטרך זכותים גדולים לזכות לתורה שעיקר הוא שיכנס התורה בלב של אדם ובכל אבריו שאם יכנס בו התורה תפעול בו שיתהפך בו המדות להשי"ת ולהיות כל עצמוני תאמרנה ד' מי כמוך, וכמו שאמר דוד המלך ותורתך בתוך מעי, שתאות הולכין מן מיעו של אדם, ותורה שלומד פעל בו

לבטל תאות עוה"ז להיות בוער לבו ככבשן אש מאהבת השי"ת ולא להיות לו שום רצון לתאות היצר ולהיות מקרב הכל להשי"ת.

וזהו בני אם תקח אמרי שספק גדול הוא אם תזכה, ע"כ ילך אדם בדאגה עמוקה להיות מצפה שיכנס בו התורה ולהיות ספק אצלו, כמו בעוה"ז אם רוצה שיהי' דבר גדול אומר זכות אבות צריך לי להיות אצלי דבר זה ומי אש להשיג דבר גדול כזה, כש"כ שיהי' ספק גדול לזכות התורה שאות אחת מן התורה יותר טוב מכל חללי דעלמא זה, ודרך עולם אף שלומדים תורה אין התורה מונע ממנו אפילו תאווה קטנה לשבור כש"כ תאווה גדולה זהו מחמת שהתורה שלומד רק בראש רק במשחבה בעלמא ואין התורה נכנס כלל לתוך לבו למדת הלב, וגם צריך אדם לעשות תשובה קודם הלימוד, וכמ"ש כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו היינו תשובה אז חכמתו מתקיימת, גם אין התורה נכנס למקום המגושם, וצריך לקדש עצמו, וגם התורה הוא כמו זורע ונאמר נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים, מחמת דניר הוא להשליך הקוצים מקודם אז תועיל הזרע וצומח, אבל אם יזרע ולא השליך מקודם הקוצים אז אף יזרע לא יצמח בו, כלל, כך צריך אדם לשרש מקודם השרשים רעים שבלבו קודם שלומד אז יכול לכנס התורה בקרבו, לכן צריך תשובה מקודם הלימוד וצריך להרבות בתפלה להשי"ת שיעזור לו שיכנס התורה בלבו ודו"ק, תקח, פירוש תקח התורה בלבו ובכל אברים.

• • • • •

סיפר הרה"ק ר' מרדכי חיים סלונים זצ"ל מעשה באיש עני מחוסר פרנסה שסיפר לפני רבינו את מצבו, אפילו לחם לפי הטף אין לו, א"ל שיסע למקום פלוני ומשם תצמח ישועתו. קם האיש ונסע אל המקום מבלי לדעת מה יעשה שם, אולם כשיצא לצרכיו מצא בביהכ"ס ארנק מלא מטבעות זהב, וע"פ סימנים הבין שהוא שייך לפריץ גוי, ומציאה כשירה נפלה לידו, מיד הכניס את הארנק לחיקו ומיהר לשוב הביתה, אולם להוותו באותה רכבת שנסע ישב גם הפריץ בעל האבידה, וכאשר הבחין פתאום בהעדר ארנקו הרים קול צעקה ודרש שיחפשו אצל כל הנוסעים כדי למצוא את הגנב, חש היהודי שהוא בצרה גדולה, עוד מעט וילכד בפח יוקשים, אלא שפתאום נצנץ במוחו

רעיון גואל, הוא ניגש אל הפריץ וסיפר לו ששמע במקום שעלו משם כי נמצא ארנק כזה בביהכ"ס ומחפשים את בעליו, והפריץ שנזכר כי ביקר שם מיהר לודת בתחנה הראשונה וחזר על עקבותיו, כה נחלץ היהודי מצרתו, אח"כ כשהגיע האיש פעם נוספת לראדזימין הוכיחו רבינו, מדוע לא בא מיד אליו עם הבשורה, וא"ל "לילה שלם התיגעתי כדי שינצנץ בראשך הרעיון הזה..."

• • • • •

בדברי תורתו נהג רבינו להשפיע דברי ריצוי וסנגוריה על ישראל, הכבושים בגולה, שראויים לחוס ולחמול עליהם, ומרגלא בפומיה: כל יהודי טוב הוא בעצם, אלא פעמים שמשתרבב בו שמץ לא טוב, ורק מקרה הוא, לפיכך כאשר ביקש בלק לאור את ישראל אמר לבלעם הרשע, "אפס קצוהו תראה וכולו לא תראה", הבט רק אל מקצת הרע שיש בכל אחד מהם, ואל תראה את כולו, כי ידע שבכולם יחד לא יוכל לקטרג. והטוב שבהם יכריע.

ובר"ה יומא דדינא, עמד ופי' את הפיוט "וכל מאמינים שהוא עונה לחש", אין עניה אלא לשון הרמת קול (כמ"ש "וענית ואמרת") דהיינו שהקב"ה נוזף במקטרגים על ישראל וגוער כביכול לעברם "לחש" כמו שאומרים בידיד "שטיל זאל זיין" - ודי לחכימא (אם זאת כשנשאל פעם ע"י מישוה, כלום אפשר "לתרץ" את מעשיו של הקב"ה, אחרי הצרות המרובות שבאו עלינו מידי הגויים? השיב רבינו "אם מאמינים בחסדו יתברך, אין קושיות, ואם לא מאמינים באמת אין תירוצים"...

• • • • •

בהקדמת ספרו "דברי אביב" מספר אחד מצאצאיו "כי נודע אשר רבינו הק' מהרש"ב מפרשיסחא זי"ע ביקשו לסייעו בתפילתו על הנלווים אליו בר"ה ויהכ"פ, ואמר עליו כי הוא יודע להתפלל ולבקש כי תפלתו עושה רושם". והיה קורא עליו מין בעטלער כי כל מה שהיה צריך רפואות וישועות שלח אל הרה"ק מראדזימין ופעל הכל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

נפטר בחצות ליל שבת, כ"א תמוז תרצ"ג חי כ-86 שנים.

צינו הועתק ב-ה' חשוון תשכ"ט מרומניה לבית החיים "נחלת יצחק" בגבול ת"א וגבעתיים. כאשר פתחו את הארון נדהמו לראות את גופו שלם. גם כיום רבים רואים מופתים ונושעו בצינו של הרב. (גיליון פניני צדיקים פינחס תשפ"ב)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ב תמוז (ה'תקנ"ב)

יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי שלמה הי"ד [מקארלין] זיע"א בן הרה"ק רבי מאיר זיע"א

כתוב בסדר היום בשמו, למה נקרא גמרא בשם גמרא, כי הוא לשון גומרא, גחלים. כי בשעה שאדם לומד התורה לשמה, צריך שזה יבעיר לבו להשי"ת למסור נפשו בשבילו וממילא הוא נטהר לתפילה. לכן קודם התפילה צריך להבעיר הלב שיוכל להתפלל, כמו כל אש שמדליקים צריך להביא גחלים, כך מביאים גמרא שהם גחלים שעל ידם דולק הלב, וכל זה כשלומד תורה לשמה. מתוך כך הוא נטהר לתפילה.

• • • • •

כתוב בבית אהרן 'שמעתי אומרים בשם הרה"ק רבי שלמה קרלינר - זאת תורת העולה, איזה היא התורה העולה למעלה, לפעול את הפעולה הנצרכת לנשמתו ולכל העולם, על מוקדה, כשלומדים עם מוקד הלב, כמו שנאמר הלא כה דברי כאש נאום השם'. הרי שלימוד הגמרא צריך להיות באש להבה.

• • • • •

יש צדיק שאמר מאמר, ויש צדיק שמסתכלין עליו בתפילה ומתבטל היצר

בספרי חב"ד מסופר על אחד מחסידיו בעל התניא התלונן על מחשבות הטורדות בזמן התפילה, בעל התניא אמר לו מאמר חסידות וזה עזר לו לתקופה אחת, לאחר מכן שוב נתעוררו הנסיונות, וחזר שוב אל בעל התניא ואמר לו עוד תורה, וכך היה כמה פעמים.

אם לא מנתחים הוא יישאר עיוור, וגם אם כן מנתחים - יש סיכוי שהראיה תשוב, אך יש גם סיכון של איבוד ראייה לחלוטין.

יוסף, בעלה של רחל, חיכה שהרופא יצא מהחדר, ואז אמר: "אני חושב שכדאי שאבא יסע ליאס, שם יש רופאים מומחים גדולים ובעלי ניסיון, נשמע מה הם אומרים". רחל, נסעה עם אביה ליאס. כשהגיעו לאכסניה, הופתעו לראות כי היא מלאה עד אפס מקום. "מדוע יש כל כך הרבה אורחים?" שאל השוחט. "הצדיק משטפנשט בא תמיד בחודש כסליו ליאס". "כך? אני חייב להיכנס לרב". בהתחלה ניסתה בתו להניאו בטענה כי התור ארוך מאוד, והוא ייאלץ להמתין זמן רב. אבל אביה לא הסכים ואמר: "לא שווה לחכות כמה שעות כדי לזכות בברכה מהרבי פועל הישועות? ואם יאמר שאין צורך בניתוח? ואם הוא יברך שהניתוח יצליח?". לעת ערב הלכו אל הרבי. כאשר נכנסו לרב, ענה להם: "גשו לדוקטור סאבגוי, אולי הוא יחליט שאין צורך בניתוח".

בבוקר, מיהרו, לביתו של ד"ר סאבגוי, לאכזבתם הגדולה, אמר להם בנו של הד"ר: "הרופא עזב את העיר לפני שעה. הוא נסע לבוקרשט". "זהו אבא", אמר רחל, "הרופא איננו. נלך לבית החולים, יש שם רופאים מעולים". "מה פתאום!", סירב אביה, "אני חוזר לרבי, ואשאל אותו מה לעשות". בלית ברירה הזמינה מרכבה שוב אל הרבי. השוחט נכנס שוב לרבי ואמר: "הרופא נסע". הרבי ביטל את הדבר במחי יד, "הוא נשאר כאן. גשו אליו שוב!". הם שכרו עגלה ושבנו לבית הרופא. רחל התביישה לעלות שוב, אבל ר' מנדל בצעדים בטוחים עלה במדרגות ונקש בדלת. הדלת נפתחה על ידי הרופא בכבודו ובעצמו. בנו של הרופא התפלא: "הייתם כאן לפני זמן קצר?" "כן", ענתה רחל. "כיצד ידעתם לחזור שוב?" ר' מנדל ענה בתמימות: "הרבי הצדיק משטפנשט אמר שהד"ר לא נסע אלא נשאר כאן". הרופא פשפש בכיסיו והוציא כרטיס רכבת. "ראו", אמר, "הייתי בדרכי לבוקרשט, אלא, שאיחרתי את הרכבת בדקה אחת. הרבי שלכם ידע על כך עוד לפני!". הרופא בדק את ר' מנדל ונתן לו שיקוי מרפא, שעזר לו לצאת ממחלת העיניים שפקדה אותו, כך נמנע ברגע האחרון הניתוח המיותר, בזכות ברכת הצדיק.

כ"א תמוז (ה'תרצ"ג)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק אברהם מתתיהו פרידמאן

משטפנשט זיע"א

בן הרה"ק רבי מנחם נחום זיע"א

נולד ביום הראשון של חנוכה, כ"ה כסליו ה'תר"ז סבו האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין בחר את שמו: אברהם ע"ש ר' אברהם המלאך (ר' אברהם פרידמן) ומתתיהו שיהיה בעל כח כמו מתתיהו כהן גדול החשמונאי להמשיך ישועות ורפואות לעם ישראל.

ידוע כמחולל פלאות וסיפורי מופתים רבים סופרו אודותיו. ענוותן, ידוע כבעל רוח הקודש וצופה למרחקים. רבים נושעו מברכותיו. גאון בנגלה ובנסתר.

החזיר את ספריו למקום ע"מ שלא ידעו כי עוסק בתורת הנסתר. התפרסם בנדיבותו לצדקה, ולא אחת הלכו כל כספי הפדיונות לאלמנות ויתומים. דאג בקביעות יומיומית לכל צרכיהם ומחסורם של כמאה מחסידיו אשר כונו ה'יושבים' היות וישבו בקביעות בביהמ"ד שבחצרו ועסקו בתורה. למרות צומותיו וסיגופיו מעולם לא נזקק לרופא.

• • • • •

מסופר שפעם אחת ר' מנדל שוחט בעודו מתפלל חש באותיות המרצדות מול עיניו. בתחילה חשב שהוא עייף או רעב ולכן אינו מצליח להתרכז בתפילתו. לאחר תפילת העמידה, כשפתח את עיניו - נבהל. האנשים שהתפללו לידו בביה"כ הפכו לדמויות מטושטשות ואפילו בין כסא לשולחן כבר אינו מזהה. כאשר הוא יצא מביה"כ, אור השמש סינוור אותו והוא חש בכאב חד. הוא הבחין בילד שעבר לידו וביקש ממנו שיקח אותו לביתו. אשתו נבהלה מאוד. היא ביקשה מבתה, רחל, שתרוץ לרופא ותקרא לו. כשהגיעה לרופא, היא התקשתה לספר לרופא את פרטי הבעיה, אולם הבהילות שבקולה שכנעה אותו לבוא עימה באופן מיידי. הרופא בדק את ר' מנדל באמצעות פנס, לאחר מכן אמר: "יש לך מחלת עיניים. צריך לנתח את שתי העיניים". "זה לא מסוכן?" שאלה האשה. "מסוכן מאוד. אבל

לימים נסע אותו חסיד אל **רבי שלמה קארלינער** והתלונן אצלו על מחשבות מבלבלות בשעת התפילה, אמר לו הקדוש **רבי שלמה**, שיבא לראות ולשמע איך שהוא מתפלל. למחרת בא האיש לבית מדרשו של **רבי שלמה**, ושמע אותו מתפלל שחרית, כשאמר מזמור לתודה, סיים 'ועד דור ודור אמונתו' בקולי קולות, **רבי שלמה** נעץ בו עיניו הטהורות, ומאז והלאה נתבטלו כל בלבולי מחשבותיו. לאחר מכן חזר לרבו **בעל התניא** וסיפר לו המעשה. השיב **בעל התניא** ואמר: שני בחינות יש בצדיקים, בחי' ציון ובחי' ירושלים, אם הרבי הוא בחי' ציון צריך מאמר תורה, 'כי מציון תצא תורה'. אך **רבי שלמה קרלינער** הוא צדיק בבחי' ירושלים, הוא אינו צריך לומר מאמר, דבר השם בירושלים, ראית ושמעת איך שהוא עובד את השי"ת, וסגי בזה. "תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל" (כה, יג). כתב ה"אגרא דפרקא" (אות קמו) הרה"ק ר' שלמה מקארלין הי"ד אמר בשם מדרש (לא נמצא לפנינו) כשאמר הקב"ה לאלהיו, שיבוא לכל ברית מילה, טען אליהו זכור לטוב אתה ידעת שאני קנאי, ואם יהיה הבעל ברית בעל עבירה ח"ו לא אוכל לסבול שם. הבטיחו הקב"ה שיכפר לבעל הברית. טען שוב, ואם המוהל יהא בעל עבירה, הבטיחו השי"ת שגם לו יכפר, וכן לכל הקהל.

ולפי זה מובן הפסוק כמין חומר "פנחס בן אלעזר וגו' תחת אשר קנא לאלקיו, היות והוא קנאי, ולא יוכל לסבול עוברי עבירה, "ויכפר על בני ישראל", על ידי זה גרם הכפרה לכל בני ישראל הנמצאים בברית מילה, ודפח"ח. ודרשו חכמינו ז"ל בספרי "לכפר" על בני ישראל לא נאמר, כי אם ויכפר (לשון הוה), שעומד ומכפר על בני ישראל עד שיחיו המתים:

.....

אי' בבית אהרן (בליקוטים דף קמ"ז) בשם הרה"ק רבי שלמה, עה"פ במשלי (כב, יד) 'שוחה עמוקה פי דרות' מה שייך לבור עמוק עם פה זר? ואמר שאין בעולם שוחה יותר עמוקה שאדם יכול ליפול בה, ממה שהפה הוא זר מהדיבורים שמוציא בשפתיו בתורה ובתפילה. כמ"ש יען כבדוני בשפתם ולבם חקק מעמי.

.....

מה טוב לעשות כל מינו כחגים...

בשנת תקל"ב הגיעו לפני רבי שלמה קארלינער המכתבים של המתנגדים שהחרימו עדת החסידים, ואמר שכל דבריהם שקר פרט לענין אחד שכתבו שם שהחסידים עושים כל ימיהם כחגים, זהו אמת. שהרי אמרו בגמ' 'כל הזובח את יצרו כאילו הקריב תודה' ויום שאדם מביא קרבן תודה, הרי הוא יום טוב אצלו, כמ"ש התוס' בתחילת פרק מקום שנהגו, וכיון שמנצחים בכל יום את היצר הרע הרי באמת כל ימי כחגים, שהרי היצר הרע ביקש למנוע מאיתנו לבא לבית הכנסת להתפלל שחרית, והנה ב"ה זכינו להתפלל שחרית, הנחנו תפילין והתפללנו, האם אין בזה סיבה לשנות לחיים? אדרבה, טוב לעשות כל ימיהם כחגים.

.....

פעם אחת בא איש אחד לפני רבי שלמה וביקש ממנו מעות לצדקה. ולא היה לו לרבי שלמה מעות לתת לו. רבי שלמה הציע לאיש, אולי תרצה כוס משקה. סירב האיש ואמר 'איני שותה'. 'אולי תרצה סיגריה לעשן?' 'איני מעשן'. 'אולי תרצה להריח טבק?' 'איני מריח'. 'א"כ צא מכאן! יהודי שאינו חפץ להנות מאחרים ואי אפשר לעשות עמו חסד, אל יעמוד עמי במחיצתי...'.

.....

כפי תשוקת האדם להקב"ה כך הוא נתגלה אליו אי' בבית אהרן פ' נשא הביא בשמו, לבאר הפסוק דומה דודי לצבי, ובמדרש נתבאר שיושן בעין פקוחה, כך השגחת ה' עלינו בתדירות. וביאר רבי שלמה כי צבי הוא לשון תשוקה וחמדה, לשון צבי וחמדי ורגי, וצבי חתן דגן והוסיף מדיליה, דומה דודי לצבי, הקב"ה כביכול דומה להרצון שיש לך אליו, כל אחד יש לו קרבת ה' לפי נפשו, כפי רצונו כך ירגיש אלקותו ית"ש, דומה דודי לצבי, לפי התשוקה שיש לאדם להקב"ה, כך הקב"ה מתגלה אליו. כי באמת אצלו ית' אין שום שינוי, כמ"ש אני הויה לא שנית, אלא שהוא נתגלה לנו בכמה מיני התגלות, כבחור, כזקן, הכל כפי תשוקת האדם כך הוא מתגלה אליו. ובמ"א הוסיף שלפי ערך התשוקה שישיראל מתאוים להקב"ה כך הקב"ה משפיע להם. (מתוך שיעורי הרב רייזמן)

.....

חסיד סטאלין מספרים מעשה נורא [בנוסח אחד, ונספר אותו בנוסחת חב"ד בשינוי כלשהו, והוא מודפס בספר גן הדסים לתלמידו של הרה"ק רבי משה מקאזניץ] הבעל התניא זיע"א ורבי שלמה קרלינר (יומ"ד כ"ב תמוז) זיע"א, היו שניהם תלמידי המגיד הגדול ממעזריטש זיע"א, בזמנם היה יהודי עשיר בעל נכסים שלא זכה לזש"ק רבות בשנים, ובא לבכות לפני בעל התניא שיפעל לו ישועה, וברכו כמה וכמה פעמים ואעפ"כ לא נושע. פעם אחת אמר לו בעל התניא אם תרצה להוושע סע אל רבי שלמה קרלינר וכל אשר יאמר לך תעשה, לא תשנה מדבריו מאומה, עוד הזהירו שיסע אצל רבי שלמה דווקא בתאריך מדויק ביום פלוני. עשיר זה היה קמצן גדול, אך כיון שביקש לזכות לזש"ק לקח עמו צדה לדרך ונסע אל רבי שלמה קרלינר בדיוק באותו יום שנקב לו בעל התניא, כשנכנס אמר לו שהוא שליח של בעל התניא שיברכו בזש"ק. ויאמר לו רבי שלמה 'אם תתן אלף ושש מאות רובל לצדקה אתן לך ברכה לזש"ק' זה היה סכום מופרז מאד, בפרט לקמצן כזה, לא היה יכול להעלות על דעתו הקמוצה להוציא מאוצרותיו סכום עתק כזה, האיש השתדל להתווכח על הסכום, בתחילה ביקש אולי מספיק שלוש מאות רובל, רבי שלמה מיהן לשמוע, וכך עלה לארבע מאות וחמש מאות, רבי שלמה אמר לו, חבל על הזמן שלך ושלי, אם תתן אלף ושש מאות נחא, אם לאו לאו. העשיר חזר לאכסניה ולא היה יכול לישון כל אותה הלילה, והחליט בלילה שלמחרת ישוב אליו ויתן כל אשר יאמר אליו, מה לא יעשה אדם כדי לזכות לבנים. כשחזר למחרתו אמר לו רבי שלמה 'כבר איחרת את המועד, איני יכול לעזור לך כעת'. האיש בכה מאד, וחזר אל בעל התניא שבור ומדוכא. ויאמר לו בעל התניא, דע לך שבגלגולך הקודם היית מבזה תלמידי חכמים שנאמר עליו 'אין תרופה למכתו', אלא שכתב הרמב"ם (בהל' ת"ת ויב) 'אע"פ שהמבזה את החכמים אין לו חלק לעוה"ב והוא בכלל כי דבר ה' בזה, עכ"ז יש לו תקנה ע"י שינידוהו וקונסים אותו ליטרא זהב בכל מקום אפי' בזמן הזה, ונותנים אותו לחכם'. וכ' הב"י שמהרי"ק חולק על דברי הרמב"ם ולכן לא הביאו בשו"ע, (בשו"ע יו"ד סי' של"ד הביא רק הרישא 'המבזה ת"ח אין תרופה למכתו' ולא הביא המחבר את הישועה של הליטרא זהב). ואמר

לטוב מ"מ נשקפת לו רעה מן החוץ, שכוחות חיצונים באים ומתדבקים בו ומושכים אותו לכל רע על כרחו שלא בטובתו, עכת"ד (הילולא דצדיקא הרב פרלוב).

.....

בספר **ליקוטים חדשים** מובא 'הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים', שמעתי מדודי אדמו"ר הרה"ק ר' דוד זצ"ל מקאצק שאמר ואמר אם תבקש מהשי"ת איזה דבר ספק הוא אם ימלא בקשתם או לא, אבל יראת שמים אם תבקש מהשי"ת בודאי ימלא בקשתם.

.....

עוד כתב שם: בפ' וישלח יעקב מלאכים לפניו, בשם דודי הרה"ק ר' דוד זצ"ל מקאצק ל"כ תיבת לפניו מיותר, אמר ששלח יעקב את המלאכים מלפניו, כי ה' יעזור לי כל המלאכים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

הגה"ק מו"ר דוד זי"ע מקאצק) אמר בל"ק ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וכו' וד"ל:

.....

פעם אחת הייתי אצל אדמו"ר הרה"ק ר' דוד זצ"ל בקוצק, ורציתי לכונוס פנימה, וחשבתי בלבי הלא אמרו ז"ל: הבא ליטהר מסייעין אותו, והיכן הוא הסיוע שלי? וכשבאתי פנימה נתן לי שלום ואמר לי בזה הלשון: **יחיאל**, מה אתה סובר שבאם אדם רוצה מעט מסייעין לו הרבה. לא כן הוא! הגם שאמר חז"ל: פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, הפירוש הוא, שאפילו אם אדם יעבוד בכל כוחו ודעתו אין נחשב רק כחודה של מחט, רק השי"ת מרחיב לו בכל עת עד שהוא כפתחו של אולם. (הילולא דצדיקא הרב פרלוב בשם הגה"ק רבי יחיאל משה אב"ד יאדימאוו ז"ל נפלאות חדשות, לקוטים, דף מ"ח טו"ב)

.....

כתב בשם משמואל (פנחס תרע"ב), כתיב (משלי כ"ה, כ"ח) "עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו", ושמעתי מכ"ק דודי הרב ר' דוד זצלה"ה מקאצק, שכמו עיר פרוצה שאין לה חומה היא מעותדת לנזק מן החוץ אף שבפנים שלום ביניהם כן האיש שאין מעצר לרוחו אף שטבעו נמשך

בעל התניא אל העשיר, דע לך שבאותו יום היה היארצייט של **הרמב"ם**, ורבי שלמה קרלינער בזה היום הוא מסיים על כל ספר **הרמב"ם** [כמ"ש בסדר היום לרבי שלמה שיש ללמוד כל יום רמב"ם] בצירוף שבו ביום של היארצייט יכולים לפסוק בשמים כשיטת בעל ההילולא, יחד עם הסיום של **רבי שלמה**, היה יכול לנקוט שההלכה כדברי **הרמב"ם**, והוא עשה חשבון שליטרא זהב הוא אלף שש מאות רובל, לכן ביקש ממך סכום זה ביום ההילולא, ואז היה לך תרופה למכתך, כיון שהתעקשת לא זכית. בחב"ד מסיימים בטוב, ששלחו לשנה הבאה עוד פעם אל **רבי שלמה**, בשנה הבאה נתן כפי מה שביקש, ונושע בדש"ק. (מתוך שיעור הרב רייזמן שליט"א יום חמישי פרשת מטות - כ"ב תמוז תשע"ו)

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן!

כ"ב תמוז (ה'תרל"ג)

יומא דהילולא קדישא

של הרה"ק רבי דוד מקאצק זיע"א
בן הרה"ק רבי מנחם מנדל זיע"א

בספר **ליקוטים חדשים** מובא: בעת ששמע הרבי מקאצק זי"ע כי בנו נולד למז"ט (הוא

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר **דב בער מורגנשטרן** הי"ו

בית שמש

מגזע תרשימים

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה, להגדיל תורה ולהאדירה

ולזכר נשמת זקינו הרה"ק **רבי דוד מקאצק** זיע"א

יומ"ד כ"ב תמוז

זכות הצדיקים יגן בעדו

ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח ולכל הטוב

והצלחה בכל העניינים

ברכה מרובה

למכובדינו הדגול

הר"ר **ישעי'ה רוזנברגר** (שושן) הי"ו

בית שמש

אשר הרים תרומת ידו ברוח נדיבה, להגדיל תורה ולהאדירה

לרגל יומ"ד קדישא ט"ו תמוז

של בעל **האור החיים הקדוש** זיע"א

זכות הצדיקים יגן בעדו

ויזכו לראות נחת מכל יוצ"ח ולכל הטוב

והצלחה בכל העניינים

שבת שלום ומבורך!